

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izboje vank dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po praznikih.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECE

Vojno poročilo štev. 413:

Topniški in letalski boji v Severni Afriki

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Severna Afrika: Na bojišču pri Tobruku delovanje topništva. Nemška letala so napadla postojanke protiletalskega topništva v trdnjavi. Na bojišču pri Sollumu je naše letalstvo bombardiralo in zadelo sovražna avtomobilska vozila in barake.

Angleška letala so bombardirala mesto Bengazi.

Vzhodna Afrika: Poleti sovražnih letal nad Gondar. Nobene druge posebne novice.

Helsinki, 23. julija. Ip. Finski dnevnik »Suomi« objavljaja uvodnik pod naslovom: »Naši italijanski bratje v orožju na protiboljševskem bojišču. Clankar poudarja, da je vključ svoj veliki oddaljenosti od vzhodnega bojišča Italija hotela tudi materialno sodelovati pri sedanjih križarskih vojni proti boljševizmu ob strani svojih zaveznikov s svojimi junaškimi divizijami. Ta italijanska udeležba ima zelo velik pomen, kajti Italija je bila prva država, ki se je začela z vso silo in z vso odkritostjo vojskovati proti komunizmu. Mi Fini ne bomo pozabili ogromne vrednosti italijanskega deleža v preteklosti in sedanjosti, ko se Italija udeležuje boja proti neredu in boljševškemu barbarstvu. Italija je že z vsemi simpatijami spremljala boj Finske v prvi vojni proti boljševizmu.

Letalski napadi na Sueški kanal

Berlin, 23. julija. Ip. V noči od 21. na 22. julij so nemški bombniki napadli letališče El Kabre pri Slanem jezeru v pokrajini okoli Sueškega kanala. Bombe so padale na naprave na letališču in na šotore. Na letališču sta izbruhnila dva velika požara.

Nemški bombniki so tudi napadli Port Said, kjer so tudi izbruhnil veliki požari.

Odpor teh obkoljenih sovjetskih oddelkov je ponehal dne 20. in 21. julija, ko so sovjetski oddelki odrekli pokorščino političnim komisarjem.

Nemške čete ki prodirajo proti Petrogradu, so včeraj zaplenile mnogo vojnega gradiva in zajele mnogo oddelkov, ki pripadajo obrambi Petrograda. Moštva teh oddelkov pripadajo vsem letnikom in so brez prave vojaške izobrazbe. Poklicali so jih pod orožje, da bi krili prevelike izgube, ki so nastale v posameznih edinicah.

Stockholm, 23. julija. Ip. Švedski dnevnik objavlja dopise svojih posebnih dopisnikov z ruskega bojišča. Dopisnik lista »Svenska Dagbladet« objavlja dopis svojega poročevalca, ki je že v Rigi. Dopisnik pravi, da sta tik pred izbruhom vojne priplula dva švedska parnika v pristanišče v Rigo. Takoj sta prejela ukaz svojih lastnikov iz Švedske, da naj se takoj umakneta iz Rige, toda ruske oblasti niso dovolile parnika odpluti. Ko so nemška letala bombardirala letališče v Rigi, Rusi niso dovolili članom posadke švedskih parnikov, da bi se zatekli v zaklonišča.

Švedski mornarji so lahko opazovali obsežne letalske boje. Tedaj je bilo v pristanišču Rige dvoje sovjetskih križark, osem rušilcev in nekaj podmornic. V njihovi bližini sta bila oba švedska parnika. Ponoči so žarometi ugotovili dve nemški letali in protiletalsko topništvo je začelo močno streljati. Letalo pa se je spustilo nizko k tlom in je uničilo oba žarometa.

Švedski list objavlja tudi podatke o grozodejstvih rdečih čet. Tako so boljševiki zajeli posadko nekega nemškega parnika in ga takoj postrelili.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 23. julija. Ip. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V Ukrajini prodirajo nemške, romunske, madžarske in slovaške čete pri zasledovanju brez odih naprej. Na ostalih delih vzhodnega bojišča se nadaljuje obkoljevanje in uničevanje manjših in večjih sovjetskih vojskih skupin. Pri svojih povsod neuspešnih poskusih za izpad in za razbremenitev je imel sovražnik nenavadno krvave izgube.

Na finskih bojišču se boji nadaljujejo s zasedbo nadaljnjega ozemlja po načrtu.

Nemško letalstvo je tudi v pretekli noči s močnimi silami bombardiralo vojaške naprave v Moskvi. Bombni zadetki, in sicer z bombami velike in največje vrste, ter velike količine zažigalnih bomb so povzročile nadaljnja razdejanja s hudimi posledicami. Požari po napadih v prejšnji noči še niso bili pogaseni.

Na morju okoli Anglije se bojna letala potopila tovrno ladjo s 5000 tonami. Letalski napadi so v pretekli noči veljali pristaniškim napravam ob Humbrin in v jugovzhodni Angliji ter raznim letališčem.

Podnevi so na obrežju Rokavskega preliva lovi in protiletalsko topništvo streljalo 11, mornariško topništvo in stražni čolni pa štiri angleška letala.

Angleška bojna letala so ponoči na razne kraje v jugovzhodni Nemčiji brezuspešno vrgla majhno število različnih in zažigalnih bomb.

Nemški oklepni odelki so na bojišču pri Dnjestru, kakor poroča DNB, 20. julija zajeli novih 10 tisoč ujetnikov ter uničili 220 sovjetskih oklepnih voz in 40 topov. V navdse silovitih bojih okoli Porthova so nemški oklepniki uničili 98 sovjetskih tankov. Nemške izgube pa so sprito tega le neznatne. V drugih zelo hudih bojih med nemškimi in sovjetskimi oklepnimi vozili na področju Vitebska je sovjetski napad v zaporednih valovih tankov spodletel ob krvavih izgubah. Samo eni nemški oklepni diviziji se je posrečilo uničiti 93 nasprotnikovih tankov.

Južne sovjetske armade se umikajo proti Odesi

Besarabsko bojišče, 23. julija. Ip. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da se sovjetske divizije pred pritiskom nemških in romunskih divizij na Besarabskem bojišču hitro umikajo proti Odesi. Nemške in romunske divizije so hitro prešle v zasledovanje umikajočega se sovražnika in so v zadnjih 24 urah zasedle mnogo krajev ter dosegle romunsko sovjetsko mejo, kakor je bila v juniju 1940. Zavezniške divizije zasedajo namreč sedaj vse bivše romunsko ozemlje, na tem ozemlju pa zapirajo zlasti takozvane četnike, ki so večinoma sami židje.

Znaneji sovjetski vojaki popolnoma nič ne vedo o položaju na drugih odsekih bojišča. Ponoči je bilo zajetih 20 sovjetskih padalcev, ki so pristali na romunskem ozemlju za bojno črto. Preoblečeni so bili v kmete in bi morali izvesti sabotažna dejanja ter poročati o položaju po radijskih aparatih. Pozneje se je ugotovilo, da so vsi ti padalci bili romunski komunisti, ki so pred 6. leti zbežali v Rusijo.

Na nekaterih odsekih južnega bojišča so nemške in romunske divizije, potem ko so prebile Stalinovo črto, prodrele do 60 km globoko na rusko ozemlje. Tudi na drugih odsekih ob Dnjestru so nemške in romunske čete povsod zlomile sovražni odpor in napredovale daleč naprej na sovražno ozemlje.

Stik med romunskimi in nemškimi divizijami

Besarabsko bojišče, 23. julija. Ip. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da se je včeraj na ozemlju, ki leži severovzhodno od Bukovine in Besarabije, vpostavila neposredna zveza med nemškimi in romunskimi divizijami, ki se vojskujejo na ozemlju Ukrajine. Ta zveza se je vpostavila po nekaj dneh srditih bojov in potem, ko so na vseh odsekih prebili sovražno obrambno črto. Sedaj te nemške in romunske divizije zmagovito nadaljujejo svoje boje.

Stalin ukazal ustreliti Vorošilova

Madrid, 22. julija. Ip. Dopisnik dnevnika »Pueblo« poroča iz ameriških virov, da je Stalin ukazal ustreliti Vorošilova. Španski list dostavlja, »a teka odredba ni nič čudnega za »rdečega carja« in svet bo videl še hujše stvari, predno se bo zrušila država, ki sloni na nasilju in zločinu.

Stalin poslal vso mladino na bojišče

Teheran, 23. julija. Ip. Potniki, ki prihajajo iz Rusije, poročajo, da je Stalin poslal na bojišče vso tisto mladino, na katero lahko računata. Starejši letniki so ostali v rezervi, kajti teh tudi 20 letna komunistična propaganda ni mogla navdušiti za sovjetski režim. Te rezerve pa so slabo opremljene, malo izvežbane in bodo le slabo sodelovale pri obrambi, ko bo mladina izčrpana in žrtvovana v prvih vrstah.

Rim, 23. julija. Ip. V današnjem »Giornale d'Italia« objavlja Gayda članek o položaju na vzhodnem bojišču in pravi, da se boji razvijajo zelo zadovoljivo. Komaj mesec dni po izbruhu sovražnosti so zmagovite nemške in zavezniške čete napredovale do druge obrambe sovjetske »Stalinove črte«, ki je bila prebita na več krajih. Če primerjamo položaj s preteklo vojno, lahko s velikim optimizmom gledamo na ves razvoj. Bilo bi pa napačno misliti, da je že vse končano. Boji na ruskem bojišču bodo trajali še nekaj časa, predno bodo zaključeni. Ruski odpor bo lahko trajal, dokler sovjetske sile in največja sovjetska industrijska središča ne bodo uničena in razpršena. Angleži računajo na ta odpor, da bi si lahko malo oddahnili, toda vojna ne dopušča nobenega premora in zato se bodo angleški računi izjalovili. Anglija se danes vojskuje do zadnjega Russa in to je njen edini dobiček, ki pa ne bo preprečil neizogibnega poraza.

Bolgarska državnik zapustila Rim

Tudi pri slovesu jima je rimsko prebivalstvo priredilo navdušene manifestacije

Rim, 23. julija. Ip. Predsednik bolgarske vlade Filov in zunanji minister Popov sta si danes dopoldne ogledala glavne starodavne in moderne spomenike Rima in sta izrekla besede občudovanja za ta dela, ki dokazujejo preteklo in sedanjo veličino Italije. Prav tako sta občudovala dela, ki jih je zgradil fašistični režim ter dela za ohranitev spomenikov in ogledala sta si tudi izkopanine, ki naj spravijo na dan dela antičnega Rima. Pri obisku spomenikov ju je spremljal guverner Rima princ Borghese.

Množica, ki je bila na ulicah, je spoznala bolgarske goste in je priredila prisrčne manifestacije bolgarskemu prijateljskemu in zavezniškemu narodu.

Protiv poldnevu so se bolgarski državniki vrnili v vilo Madamo, kamor sta kmalu prišla Zunanji Minister grof Ciano in državni podtajnik pri predsedstvu vlade g. Russo, da bi ju spremljala na postajo Ostio.

Spreved je šel po ulicah, kjer so vse hiše okrašene z bolgarskimi in italijanskimi zastavami, ogromna množica pa je dolgo in prisrčno pozdravljala bolgarske državnike. Na postaji so že bili zbrani diplomatski zastopniki držav trojne zveze in visoke italijanske politične ter vojaške osebnosti, ki so prišle, da bi ju pozdravile.

Potem, ko sta se dolgo rokovala z grofom Ciano, kateremu sta izrekla prisrčno zahvalo za sprejem v Italiji, sta bolgarska državnik vstopila v poseben vlak, ki je odpeljal ob 12.30 med navdušenim vzklikanjem rimskega ljudstva, ki je hotelo še enkrat izraziti svoje simpatije za Bolgarijo in za njene odlične zastopnike.

Izjava bolgarskega zun. ministra zastopnikom tiska

Zunanji minister dr. Popov je časnikarjem izrazil veselje nad sprejemom pri Vladoju in nad posebnim stikom z Mussolinijem ter grofom Ciano ter nadaljeval:

»Bolgare vežejo z Italijo trdne in stare prijateljske vezi, ki so se pokazale celo med zadnjo svetovno vojno, ko sta naša prijateljska naroda bila potisnjena v nasprotna tabora. In že tedaj je v Bolgariji dozorlo prepričanje, da moreta naša naroda biti samo prijatelja, čeprav ju je usoda postavila nasproti. Italija je večkrat pokazala svojo dobro voljo pri urejanju številnih vprašanj, ki se tičejo naših držav ter dragoceno pomagala pri njihovem reševanju. Tako je bilo pri vprašanju o reparacijah, pri vprašanju vojskih določil v mirovnih pogodbah itd.

Bolgarsko ljudstvo ne bo nikdar moglo pozabiti vsega tega in ne bo nikdar pozabilo, da je v prvih letih po vojni bil Mussolini tisti državnik, ki je s preroško jasnovidnostjo in močnim pogumom vzdignil glas za popravek mirovnih pogodb in za poravnavo krivic po teh pogodbah.

Bolgarija bo ohranila večno priznanje do viteških vojska Osi, ki so pomagale osvoboditi

tisto bolgarsko ozemlje, za katero je Bolgarija morala v preteklosti prestopiti tri zelo hude vojne. Bolgarskemu ljudstvu so še v spominu Ducejeve besede iz velikega govora 10. junija, s katerimi je priznal priključitev Macedonije in vzhodne Tracije k materi domovini.

Bolgarija je pristopila k trojni zvezi in s tem najbolj dokazala, da se je popolnoma pri-

Prodiranje zavezniških čet v Ukrajino

Nemška letala so ponoči drugič napadla Moskvo

Berlin, 23. julija. Ip. Tudi v odseku pri Smolensku je dne 21. julija zopet več tisoč ruskih vojakov zbežalo na nemško stran. Zdelo se jim je primerneje oditi v ujetništvo, kakor pa se je naprej upirati brez uspeha. Večkrat se zgodi, da se ruski vojski odločijo, da hlinijo smrt, samo da obleže na bojišču in da jim ni treba nadaljevati umika. Ko pa pridejo Nemci, pa se vdajo. Ujetniki izjavljajo, da je nasilje političnih komisarjev vedno večje.

Razdejanja na bojiščih pri Smolensku

Berlin, 23. julija. Ip. DNB podaja nekaj podrobnosti o prodiranju nemških kolon vzhodno od Smolenska. Agencija poroča zlasti o bojih včerajšnjega dne. Bojišče kaže na vseh straneh znake borb. Poljski topovi in protiletalske baterije leže razbite in uničene na vseh straneh, bojišče pa je polno municijskih skladišč, razdejanjih tankov in uničenih avtomobilskih vozil. Ogromni griči zemlje pričajo, kje so pokopali sovjetske vojsake. Tisoče in tisoče trupel sovjetskih vojakov pa morajo pokopavati še nemški vojski.

Berlin, 23. julija. Ip. Kakor je izvedel DNB, je madžarskim četam, ki se vojskujejo ob gornjem delu Dnestra, padlo v roke važno sovjetsko obvestilo. Obvestilo vrhovnega sovjetskega generalnega štaba pravi, da so železnice, ki iz Galicije in Ukrajine vodijo proti Črnemu morju, zelo važne. Med drugim so v obvestilu tudi besede, ki pravijo, da je treba z vsemi sredstvi ohraniti važne železniške proge, ki od Finskega zaliva vodijo proti Črnemu morju.

Ko pa so madžarske čete skupaj z romunskimi in nemškimi zasedle ali razdelele glavne železniške proge v tem območju, je jasno, da Sovjeti po železnikah ne morejo več pošiljati zadostnih sredstev četam, ki se vojskujejo v zahodni Ukrajini.

Berlin, 23. julija. Ip. Neko sovjetsko letalo je bilo zadeto in je moralo nato pristati za nemškimi črtami. Na letalu so našli poročilo političnega komisarja na severovzhodnem bojišču, poročilo pa je bilo poslano vrhovni upravi sovjetske politične propagande. Poročilo pravi, da so bile sovjetske

Govor predsednika irske vlade

Vkljub pritisku Irska ne bo opustila svoje nevtralnosti

Dublin, 23. julija. Ip. V irskem parlamentu je imel včeraj predsednik irske vlade De Valera govor o velikih težavah, s katerimi se mora boriti irsko ljudstvo. V uvodu je poudaril, da si mora irsko prebivalstvo izredno mnogo pritrgovati zaradi vojne vihr.

V svojem govoru, ki je bil najdaljši med sedanjo vojno, je De Valera poudaril, da je politika irske vlade premočrta raz nova naglasil, da hoče Irska ostati nevtralna. Dasi ta politika irske nevtralnosti ni priljubljena pri nekaterih državah, je vendarle njegova odločna volja ta, da bo z vsemi silami delal na to, da ostane Irska izven sedanje vojne.

Nadalje je De Valera poudaril, da države, ki bi rade videle, da bi Irska stopila v vojno, ne bi mogle zadostiti zahtevam irskega prebivalstva. To naj velja kot odgovor tistim, ki predlagajo politiko posebnih izmenjav s to ali ono

državo. Prav gotovo je, da mora Irska, ki je odrezana od ostalega sveta, realistično gledati na položaj in premagati vse težave, ki izvirajo iz takega stanja in lajšati bremena, ki jih sedanji čas nalaga irskemu prebivalstvu.

Ko je De Valera prevzel oblast v državi, na Irskem ni bilo več ko 25.000 arov zemlje, ki je bila obdelana, danes pa znaša površina obdelane zemlje pol milijona arov. Irska vlada je storila vse, da bi pomagala prebivalstvu ter je dajala tudi posojila zasebnikom in zasebnim ustanovam. Prav velike težave ima Irska z nabavo premoga, brezposelnost narašča, ker morajo razne industrije ustavljati svoje obrate. Brezposelnost narašča, dasi je vlada ustanovila nekaj obratov, kjer naj bi brezposelnost našli vsaj nekaj dela.

Svoj govor je De Valera zaključil s besedami, da je treba premagati vse težave samo na ta način, da se vse irsko ljudstvo še bolj zedinijo okoli svoje vlade.

Ameriške intrige v Boliviji

Nemški poslanik v Boliviji je odšel, nemška vlada pa je sporočila bolivijskemu poslaniku v Berlinu, da naj zapusti Nemčijo

Berlin, 23. jul. Ip. Po nalogu nemške vlade je nemški poslanik v La Pazu, prestolnici južno-ameriške republike Bolivije, izročil tamšnji vladni naslednji spomenico:

»15. julija mi je bolivijska vlada sporočila, da me ne smatra več za zaželeno osebo in želi, da do 22. julija zapustim državo. Ne menim, in ne nemški vladni niso bili sporočeni kakršni koli razlogi, ki bi mogli opravičiti tako ravnanje bolivijske vlade. To je razumljivo, ker takih razlogov sploh ni. Takolimenovane utemeljitve, ki jih je zastopnik bolivijske vlade kasneje povedal zastopniku v tisku, se same izkazujejo kot popolnoma izmišljene in brez sleherne podlage.

Po nalogu nemške vlade zato najodločneje protestiram proti ravnanju bolivijske vlade, ki nasprotuje vsem pravilom mednarodnih odnosov. Nemška vlada pa je prisiljena, da sporoči bolivijs-

skemu odpravniku poslov v Berlinu, da tudi on ni več zaželen oseba in da mora v treh dneh zapustiti nemško ozemlje.

Nemški poročevalski urad razpravlja o spomenici, ki jo je nemški poslanik izročil bolivijski vladni in pravi, da je nezakoniti nastop Bolivije spremljal propagandističen govor namestnika zunanjega ministra Združenih držav Sumnerja Wellesa. Ta še enkrat besno obtožuje državi Osi, češ, da pripravljata napad na Južno Ameriko.

Ta bolivijski nastop spremlja tudi poslanica predsednika Roosevelta ameriški zbornici. Roosevelt v ozadju bolivijskega dogodka vidi nemško grožnjo zoper Združene države. To grožnjo pa ni. R. govori o njej samo, da bi lahko obdržal pod orožjem ameriško vojsko proti t. l. ljudstva in te vojske same.

Roosevelt je član masonske lože

Zanimiva odkritja v neki norveški masonski loži

Berlin, 23. julija. Ip. DNB poroča, da so v neki norveški masonski loži našli listine, ki dokazujejo, da je Roosevelt član masonske lože v New Yorku. Poleg številnih fotografij o predsedniku kot članu masonske lože, so našli tudi spremno pismo newyorškega framaona Knuta Wanga, ki nosi datum 23. november 1935 in v tem pismu je tudi razložen vir omenjene fotografije. Pismo pravi:

»Meni je zelo ugodno, da lahko doprinesem nekaj v arhiv materinske hiše, zlasti pa, ker lahko priložim nekaj zanimivega. Dne 7. novembra je bil predsednik Združenih držav, brat Franklin Roosevelt, navzoč v loži arhitektov v New Yorku, kjer je bil obenem s svojima mladima sinovima Jamesom in Franklinom povčan v tretjo stopnjo. Njegov najstarejši sin Elliot je že dosegel stopnjo mojstra. Ob tej priložnosti sem imel izredno čast, da sem ohranil za večnost ta zgodovinski dogodek. Napravil smo sliko skupine, v kateri so bili predsednik in njegovi sinovi. Bila pa je izdana stroga prepoved, da ta slika ne sme biti objavljena, toda v zasebne namene se lahko odstopi v dar ta kopija. To fotografijo vam pošiljam priporočeno in Vas prosim, da jo izročite v dobre roke.

Pismo se zaključuje še z drugimi priporočili iste vrste, obenem pa se priporoča največja diskrecija. Na sliki je odlično spoznat predsednik Roosevelt, kako nosi masonske znake in v kak 32. stopnjo. Ob Rooseveltu je veliki mojster newyorške masonske lože Owens. Na sliki sta tudi oba Rooseveltova sinova. Prav tako so na posnetku še številne vodilne ameriške osebnosti in med drugimi tudi newyorški župan La Guardia. Na fotografiji je opomba, da je razmnoževanje strogo prepovedano.

Odgovornost za morebitni vstop Amerike v vojno

New York, 23. julija. Ip. Razburljivo sporočilo predsednika Roosevelta ameriški zbornici, ki naj bi podprlo zakonski načrt za podaljšanje vojaške službe v narodni straži in pri vpoklicanih rezervistih, je med nasprotniki ameriškega vmešavanja v vojno vzbudilo zelo žive odgovore. Trdijo, da je docela neresnična predsednikova trditev, da bi bila Amerika danes v večji nevarnosti kakor pred letom dni. Kvečjemu se pod to trditvijo lahko razume, da je

Zmagovito vojskovanje proti zahrbtnemu sovražniku

Kakor povedo nemška uradna poročila, se je zdaj tudi skrajno desno nemško-romunsko krilo premaknilo ter začelo postavljati svoje mostične postojanke tudi na levem bregu Dnestra. Vojaški poročevalci vedo povedati, da so prednje vrste nemških oddelkov že prišle do okolice Kijeva ter da so celo že precej daleč naprej, medtem ko Kijev sam še kot močna utrdba drži rusko fronto v Ukrajini.

Kakor poročajo nemške propagandne čete, se Rusi branijo ofenzivno ter se skušajo prilagoditi premikajočemu se nemškemu vojskovanju, dasi da tako vojskovanje niti njihovo vodstvo niti njihove čete niso dovolj izkolani. Vojskovanje je tukaj docela drugače kakor je bilo na Francoskem. Tamkaj so Nemci, brž ko so predrli francoske vrste, mogli razgaliti vsa sovražna fronta, ki se je takoj začela umikati in bežati. Tukaj pa se ruske divizije, čeprav so Nemci njihove vrste predrli, kar naprej in samostojno branijo na svojih odsekih ter se s svojimi oklepnimi enotami samostojno bore zoper nastopajočo nemško pehoto, katere je v tem pogledu izvršila sijajna dela. Tako nastanejo večkrat taki položaji, o katerih nemški propagandni poročevalci vele, da včasih nihče ne ve, kdo koga obkoljuje in kdo je obkoljevan. Tako vojskovanje ima v mislih nemško vojno poročilo od nedelje, ko poroča, da so nemške čete gladko odbile izpade obkoljenih ruskih čet. Zlasti ponoči postaja zadeva zapletena, kakor nazorno pričajo nemški propagandni poročevalci. V temni noči se na primer ruski oklepniki tiho in molče obesimo zadaj za nemško oklepno kolono, na katero začno potem nenadno od zadaj streljati. Drug tak primer naglašajo nemški propagandni poročevalci takole: Na cestnem križišču stoji ponoči nemški prometni vojak. Po stranski cesti pride nova kolona, medtem ko po glavni cesti prihaja zadnji del velike nemške oklepne kolone. Vojak mora ustaviti stransko kolono za toliko časa, dokler ni glavna cesta prosta. Ko začne končno stranska kolona marširati iz stranske na glavno cesto, takrat šele vojak zapazi, da so to Rusi, kateri so se na stranski cesti ustavili pred njegovim znakom.

Nemški poročevalci zlasti naglašajo, da je rusko vojskovanje od sile trdovratno in tudi zahrbtno. Njihovi strelci streljajo iz dobro zakritih skričališč ali pa z drevia ter potem tako nadlegujejo nemške čete in likvidirajo. Ruske utrdbe, kjer so bile, zlasti zahodno od Kijeva in pri Vitebsku, so bile dobro urejene in prikriti ter povsod trdovratno brani. Nemški pionirji in peši so pri zavzemanju takih utrdb

Amerika še bolj zaostala na opolzko pot, ki drži v vojno. Odgovornosti za tak položaj pač ni mogoče pripisovati silam Osi. Predsednik pa hoče s tem vplivati na javno mnenje in pridobiti zbornico za svoje načrte.

Predpisi o trgovini in predelavi kravjega mleka

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, na podlagi člena 1. kr. ukaza z dne 7. junija 1941-XIX v zvezi s členom 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX in smatrajoč za nujno potrebno, da se uredita trgovina in predelava kravjega mleka zaradi zagotovitve redne oskrbe pokrajine z mlekom in mleč izdelki po potrebah prehrane te pokrajine, odreja:

Člen 1. Vse tvrdke, ki trgujejo s kravjim mlekom ali ga predelujejo v surovo maslo, sir in druge izdelke, morajo to svoje poslovanje prijaviti do vstetega 28. julija 1941-XIX uradu občine, kjer opravljajo to trgovino ali predelovanje; v prijavi morajo navesti splošne podatke o tvrdki, sestavine njene strokovne opreme, količine mleka, oddanega v mesecih maju in juniju 1941-XIX v neposredno potrošnjo in oddeljenega za predelavo, kakor tudi količine od predelave dobljenih proizvodov.

Občine morajo poslati zbrane prijave nemudoma Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino, ki mu je poverjeno urejanje trgovine z mlekom in mlečnimi izdelki.

Člen 2. Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino določi po strokovni opremljenosti tvrdke, katere izmed njih smejo s kravjim mlekom trgovati in ga predelovati, ter izda ustrezna dovolila.

Do odločitve Prehranjevalnega zavoda veljajo tvrdke, ki so vložile prijavo iz prednjega člena, kot pooblaščenke začasno nadaljevati trgovino, oziroma predelovanje.

Člen 3. Proizvajalci smejo prodajati mleko svoje proizvodnje razen neposrednim potrošnikom tudi tvrdkam, ki imajo dovolilo po prednjem členu. Tudi smejo še nadalje izdelovati surovo maslo, toda samo za rodbinske potrebe. Proizvajalci, ki zaradi lege svojega kmetij-

pokazali neverjetno veliko spretnost in osebni pogum.

V Nemčiji se zdaj mnogo pečajo z vprašanjem političnih komisarjev v sovjetski armadi, ki so bili zdaj znova uvedeni. Spočetka v obmejnih bojih Nemci niso ujeti še nobenega političnega komisarja. Zdaj pa jih imajo že precej. Uradno naglašajo nemške oblasti, da bodo s temi komisarji ravnale kakor z vojnimi ujetniki, ki pa jih bodo imeli ločene od drugih vojakov. Po njihovi stopnji bodo z njimi ravnali kakor s častniki ali pa s prostaki. Nič pa Nemci ne poročajo, kaj bodo ukrenili z ujetimi ženskami, ki se tudi vojskujejo med sovjetskimi vojniki. Najbrž bodo to vprašanje tako rešili: če so v vrstah bojujočih še rednih čet, bodo vojne ujetnice. Ni znano, ali je bilo doslej ujetih kaj žensk, ki so bile po preji državljanske prejšnjih samostojnih baltskih držav. Kdor pa je ujet z orožjem v roki, ne da bi bil vojak in člen redne vojske, bo z njim nemško povelilstvo ravnalo po veljavnem vojnem pravu.

Finsko ljudstvo proslavlja osvoboditev Karelije

Helsinki, 23. julija. Ip. Finsko prebivalstvo v vzhodni Kareliji se je zbralo v Vuoksineu, da bi proslavilo osvoboditev. Z zborovanja so poslali brzojavko maršalu Mannerheimu. V brzojavki se ponavlja zaobljuba, da naj prebivalstvo na ozemlju vzhodne Karelije ostane svobodno in vedno priključeno svojimi finskimi domovini.

Helsinki, 23. julija. Ip. Iz pristojnega vira se je izvedelo, da se prodiranje finskih čet na karelijskem bojišču kar najugodnejše nadaljuje. Povsod pa se opaza, da se sovražnik sistematično umika in da se skuša razmestiti na novih postojankah. V zadnjih 24 urah so finska lovška letala in protiletalsko topništvo sestrelila osem sovjetskih letal.

Helsinki, 23. jul. Ip. Položaj na rusko-finski fronti je sedaj takle: Obseganje Hongoeja se nadaljuje. Pred Viborgom se bijejo boji v stari finski utrdbeni liniji, severno od Ladoškega jezera. Finske čete so prešle Pitkanento in staro mejo. V vzhodni in Severni Kareliji ni nič novega. Pri prodiranju proti Leningradu Nemci uničujejo železniške zveze. Vsako noč napadajo z letali prometne zveze okoli Leningrada in bombardirajo kronštadtske obrambne baterije.

Od četrta, 24. julija, velja nov red za zatemnitev, ki se začne ob 22 zvečer in se konča ob 5 zjutraj.

Tu ci in Židje v Bolgariji mobilizirani

Sofija, 23. julija. Ip. »Uradni list« je danes objavil vladni ukaz, ki naj olajša nadzorstvo nad tuji in tujimi državljani, zlasti židi, ki živijo v Bolgariji. Vsi ti in tudi tisti, ki imajo takozvani Nansenov potni list, so od danes naprej mobilizirani in sicer v takozvani »civilni mobilizaciji«.

Pobiljanje prevratne propagande na Madžarskem

Budimpešta, 23. julija. Ip. Madžarske policijske oblasti nadaljujejo s pobijanjem skrivne propagande, katero na Madžarskem navdihuje Anglija. Policija je spet prišla 25 bogatih Judov, ki so širili napačna in razburiliva poročila. Izročili so bili sodišču in bodo sojeni po najhitrejšem postopku.

V industrijskem središču Ujpeštu je policija zaprla okoli 1000 Judov, ki jih bodo poslali v koncentracijske taborne. Tudi v Kispeštu so zadržali stotino Judov, špekulantov in oderuhov.

skega podjetja ne bi mogli izročiti mleka ali smetane pooblaščenim tvrdkam, se smejo izjemoma pooblastiti, da predelujejo presežek mleka v surovo maslo. Pooblastitve izdaja Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, ki določi sproti tvrdke, katerim naj se surovo maslo oddaja.

Člen 4. Tvrdke, ki so pooblaščenke za trgovino in za predelavo mleka, morajo voditi vpisnik prejema in oddaje, ki ga potrdi Prehranjevalni zavod; vanj se morajo vpisovati dnevno in ločeno količine proizvedenega, kupljenega, oddanega ali predelanega mleka, kakor tudi količine mlečnih izdelkov in njih oddaje.

Periodični povzetek teh podatkov je poslati Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino po navodilih, ki jih izda sam.

Člen 5. Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino sme glede na potrebe prehrane te pokrajine obvezno določiti za vsako tvrdko, koliko mleka naj tvrdka oddaja v neposredno potrošnjo in koliko naj ga odda za vse vrste predelave, in tudi določiti tvrdke ali ustanove, katerim naj se oddajajo določene količine mleka in mlečnih izdelkov.

Člen 6. Kršitelji te naredbe se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, v denarju od 500 do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

Člen 7. Ta naredba nadomestuje vse druge, nasprotne ali z njo nezdružljive predpise in stoji v veljavo dne 28. julija 1941-XIX.

Ljubljana, dne 19. julija 1941-XIX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Gospodarstvo

Gospodarska slika Slovaške

Slovaška je že od nekdaj znana po svojih zdraviliščih in kopališčih ob vznožju lepih gora in bladinih rečnih dolin. Podnebne razmere, naravno bogastvo in širni gozdovi dajejo Slovacom možnost za velik gospodarski razmah. Glavni slovaški pridobitni panogi pa sta poleg gozdov poljedelstvo in živinoreja. Njiv ima Slovaška 1 milijon 178.397 ha, travnikov 291.622 ha in pašnikov 497.934 ha. Za sadjarstvo je pripravnih 18.883 ha, vinogradi pa uspevajo na 8000 ha površine po sončnem pobočju južnih Karpatov. Gozdovi pokrivajo 1.458.738 ha slovaške zemlje. Gozdovi so skoraj vsi v hribovitih krajih, kjer nič ne škodujejo poljskim in drugim nasadom. Nerodovite zemlje ima sedanja Slovaška 112.301 ha.

Poleg žitaric uspeva na Slovaškem še krompir, tobak, repa, paprika in razno sadje ter zelenjava. Vsakdanja hrana širokih ljudskih plasti je krompir. Podnebje je zelo ugodno tudi za industrijske rastline. Največ zemlje je posejane z žitaricami. Zita pridelujejo na celokupni površini v iznosu 1.218.984 ha. Med žitom je treba v prvi vrsti omeniti pšenico, rž in ječmen. Koruzni nasadi pokrivajo 41.507 ha in ne zadoščajo za domačo potrebo. Sladkorno peso predelujejo v sedmih tovarnah v sladkor, ki proizvajajo letno okoli 40.000 vagonov sladkorja, kar zadošča za kritje domačih potreb in še za izvoz ga je nekaj. Letni pridelek krompirja znaša 175.000 vagonov. Lanu in konoplje ne sejejo mnogo, toda sedaj ko vlada pomanjkanje surovin, so začeli misliti tudi na industrijske rastline, zlasti še, ko rje slovaško podnebje za te rastline kaj ugodno. Leta 1939. so imeli na Slovaškem 6.925.000 sadnih dreves. Slovaški gozdovi vržejo na leto okroglo 5.000.000 kubičnih metrov drv, ki jih izvažajo skoraj v vse evropske države.

Banca di Roma je dobila novo palačo v Milanu. Te dni so v Milanu svečano odprli novo veliko palačo »Banca di Roma« v Milanu. Poleg drugih odličnosti se je te slovesnosti udeležil tudi finančni minister Eksc. Thaon di Revel, ki je imel pri tej priložnosti važen govor, v katerem je poleg zgodovine te banke obravnaval tudi nekatera važna načelna vprašanja o tem, kako italijanska vlada brani lito, o usodi zlata, o delu, kot o glavnem činitelju vrednosti in o gospodarski politiki vlade.

Nova nemško-švicarska trgovinska pogodba. Nova nemško-švicarska trgovinska pogodba, ki je bila te dni podpisana, je sad dolgih pogajanj v Bernu in Berlinu. Nova pogodba je sklenjena za čas do konca leta 1942. Vrednostni kontingenti za blagovni promet so v glavnem isti, kot so veljali doslej. Plačilni promet se bo opravljal po kliringu. Ker mora izvoznik potem, ko odda blago, še precej časa čakati na blago, je v pogodbi dogovorjeno, da ta čas ne sme trajati preko treh mesecev. Do konca leta 1942 bo Nemčija dobavljala Švici premog in železo in bo po zasledenem in svojem ozemlju prevažala za Švico potrebno tekoče gorivo iz Romunije. Švica bo dobavljala Nemčiji živino, sadje, mlečne izdelke, za to pa bo od Nemčije dobavljala sladkor, seme, semenski krompir, alkohol, umetna gnojila itd. V tej pogodbi je dobila Švica od Nemčije tudi znatne olajšave za trgovino s tretjimi državami. Prav tako

je urejeno tudi vprašanje blagovnega prometa med Švico in zasledenimi deželami, kakor z Belgijo, Nizozemski in Norveško. Plačilni promet s temi deželami bo šel preko obračunske blagajne v Berlinu. Plačilni promet med Švico in Nemčijo pridruženimi področji Alzacije, Lorene, Luksemburške in Spodnještajerske bo šel preko rednega nemško-švicarskega kliranga. V pogledu finančnega prometa, zavarovanja, zlatih hipotek in polniškega prometa v novi pogodbi ni bistvenih sprememb.

Iz trgovinskega registra. Pri tvrdki Domača lanena industrija »Platno« družba z o. z. se je spremenila t. 15 družbene pogodbe in razveljavila t. 14 družbene pogodbe. Izbrisi se tudi poslovodja Siegel Ernest, vpiše pa ing. Luckmannu Herbertu, zasebniku v Ljubljani, Karlovska št. 18, podeljena samostojna prokura. — Pri družbi »Pekoc« družba z o. z. fabrikacija in prodaja čevljev, sedež družbe sedaj Ljubljana.

Iz zadržnega registra. Pri Hranilnici in posojilnici na Ježici, združgi z neomejenim jamstvom, se izbriše člana upravnega odbora Josif Franc in Ahlin Vinko, vpiše pa za Prestnik Janez, kamnosek v Stožičah 21 in Strah Valentin, posestnika sin na Ježici št. 11. — Pri združgi »Učiteljska samopomoč« v Ljubljani, združga z omejenim jamstvom, se izbriše član upravnega odbora Režek Juraj, vpiše pa Škulj Andrej, sreski šolski nadzornik v pok. v Ljubljani. Resljeva 24.

Poljedelska proizvodnja v Ljubljanski pokrajini. Pod tem naslovom poroča I. E. I. Ker še ni točno določen obseg avtonomne Ljubljanske pokrajine, je zaenkrat še težko natančno predvideti njeno gospodarsko strukturo. Približno se da reči, da znaša število kmetij v Ljubljanski pokrajini okoli 34.500. Skupna površina obdelane zemlje znaša okoli 260.000 hektarjev. Med kmetijami je največ takih, ki obsegajo okoli 7 hektarjev. Informazione Economica Italiana nadalje poroča, da je 28% Ljubljanske pokrajine polj (74.000 ha), travnikov (98.000 hektarjev), 29% pašnikov (77.000 ha), ostalo pa v vinogradi in sadovnjaki. Gozdov je 177.000 ha. Po zadnji statistiki je v Ljubljanski pokrajini 110.000 glav goveje živine in 16.000 konj. 14.000 hektarjev je bilo posejanih z žitom, 14.000 ha pa s turščico. Krompirjeva letina vrže navadno na tem področju, kjer je posejanih okoli 16.000 ha s krompirjem, skoraj 1 milijon kvintalov krompirja. V starih krajih z zgodovinsko tradicijo poznajo in goje vinsko trto. Okoli 6000 ha je zasajenih s trto, s sadonosniki pa 3000 ha.

Trgovski odnosi med Španijo in Francijo. V okviru nove ureditve trgovskih odnosov med Francijo in Španijo je določen nov modus za medsebojno obračunavanje. Provizorna uredba obračunavanja med obema državama je predvidevala blagovno izmenjavo v višini 120 milijonov frankov. Z nastopom nove letine si na francoski strani žele povečanja blagovne izmenjave, zlasti bi radi uvažali iz Španije več sadja. Kakor se zdi, bo lahko dosegla blagovna izmenjava med obema državama tudi v bodoče 120 milijonov frankov, novost pa je v tem, da je določena nova relacija tečaja med francoskim frankom in špansko pezeto. Po odredbi španskih merodajnih oblasti se bo namreč vršilo obračunavanje za vse izmenjave od 1. junija t. l. naprej po tečaju 21 pezeta : 100 francoskim frankom, dotični je bilo staro razmerje 23,55 pezeta : 100 frankom. Z zmanjšanjem vrednosti francoskega franka se bo nekoliko zmanjšal španski dolg Franciji. Francosko-španska trgovinska bilanca je bila namreč pasivna za Španijo. Španski pasivni saldo sega nazaj za španske nakupe v Franciji pred 17. januarjem 1937. Ta stari dolg znaša okoli 200 milijonov frankov, Francija pa dolguje Španiji okoli 50 milijonov frankov. Izenačenje plačilne bilance med obema državama bo imelo ugodne posledice za Francijo, ki zelo potrebuje španske sadije.

Dobave tvornic Fiat in Breda Državnim železnicam. Brez oziroma na vojne potrebščine nadaljuje podjetji Fiat in Breda s proizvodnjo, namenjeno za privatno uporabo. Kar se tiče dobav teh dveh podjetij za Državne železnice, sporoča Informazione Economica Italiana, da so dobile Državne železnice sledeče: 150 avtomobilov Fiat in 100 avtomobilov Breda z Dieslovimi motorji. Vsak avtomobil ima 56 sedežev. Sedaj pa delajo nove avtomobile, prav tako z Dieslovimi motorji. Vsak bo imel 72 sedežev. Naročenih je 200 avtomobilov novega tipa in jih izdelujejo deloma Fiatove, deloma pa Bredine tvornice.

Dovoljenje za nova industrijska podjetja v Albaniji. Po poročilu Informazione Economica Italiana je dovoljena v Albaniji gradnja sledečih tvornic: 1 jeklarna, 1 velika mehanična delavnica, 1 tovarna za eksploziv, dve destilarni, 1 tovarna za klorovo sodo, več cementnih tovarn, več opekarn in ena tovarna za platno. Ze obstoječa industrijska podjetja bodo povečana in modernizirana.

Nemško-francosko sodelovanje v metalurški industriji. Sedaj so v Parizu pogovori med zastopniki nemške in francoske metalurške industrije. Ko bodo pogovori končani, se bo začelo dejansko sodelovanje v Düsseldorfu. V Nemčiji se nahaja tudi francosko metalurško odposlanstvo, da študira nemško metalurgijo.

Prosen kruh na Madžarskem. Iz Budapešte poročajo, da se je prvič pojavil v Budapešti kruh, ki mu je primeste tudi nekaj prosene moke. Doslej je bilo obvezno mešati h krušni moki 40% koruzne moke ali krompirja, sedaj pa lahko to količino deloma ali v celoti nadomestijo s proseno moko. Novi kruh z mešanico prosene moke se odlikuje po okusnosti, lepem duhu in ga je moči dolgo ohraniti nepokvarjenega.

»Eisenwerke Podbrezova d. d.« v Bratislavi. V Bratislavi je ustanovljena delniška družba »Eisenwerke Podbrezova« z osnovnim kapitalom 50 milijonov kron. Nova družba bo delovala v zvezi s podjetji »Herman Göring« ter bo izdelovala orožje in stroje za slovaško državo. Sedež družbe bo v Bratislavi. 40 milij. kron je naloženih v vladne tovarne, 4 milijone pa v »Waffenwerke« v Brnu, ki pripadajo istemu konzorciju.

Proizvodnja zlata v Španiji. Leta 1940 je proizvedla Španija 453 kg zlata proti 932 kg v letu 1939. V letih pred državljansko vojno je znašala proizvodnja španskega zlata od 87 do 242 kg in se je torej po državljanski vojni dvignila. Stara zlata ležišča so v Almeriji, Huelti in Tharrisu, geološki institut pa je odkril še nova nahajališča v provincah Leon, Guadalupe, Granada, Caceres, Almeria, Huesca, La Corona in Bajadon.

Bolgarija pridelala največ bombaž v jugovzhodni Evropi. Površina bombaževih nasadov znaša letos v Bolgariji 60.000 ha napram 50.000 ha v lanskem letu. Sedaj, ko je Bolgarija dobila še Macedontijo in Tracijo, je postala največja proizvajalka bombaža v jugovzhodni Evropi. Površina posajena z bombažem, se je povečala na 100.000 hektarov in se pričakuje žetev najmanj 20.000 ton surovega bombaža.

Vodja italijanskega športa v Ljubljani

Ljubljana, 23. julija. Ip. Sem je dopotoval predsednik italijanskega narodnega olimpijskega odbora, nar. sv. Manganiello. Včeraj dopoldne ga je sprejel Visoki Komisar, s katerim sta obravnavala različna športna vprašanja, ki se tičejo Ljubljanske pokrajine. Popoldne je pa v spremstvu podpoveljnika Zveze fašistovskih pomožnih ustanov in v spremstvu pokrajinskega tajnika Dopolavora obiskal sedeže podpornih središč, športna igrišča, stadione in plavališča. Pozneje so na sedežu Komisarjata predstavili voditelju italijanskega športa športne voditelje iz pokrajine. Predstavljali jih je bivši predsednik Zveze športnih zvez, Nar. sv. Manganiello ter

Eksc. Graziosi sta izrekla zadovoljstvo za razvoj športnega delovanja v pokrajini, za navdušenje in za lojalnost slovenskih športnikov ter sporočila, da bo njihova organizacija vključena v italijansko organizacijo. Ustanovljen je bil pokrajinski odbor italijanskega narodnega olimpijskega odbora, čigar članice bodo različne športne zveze.

Na sliki: Nacionalni svetnik Manganiello, predsednik C. O. N. I., s poveljnikovim namestnikom središča pomožnih oddelkov cent. Gattijem in predsedniki ljubljanskih športnih klubov na kopališču Ilirije.

Nastanek in razvoj godal

Smisel za lepoto in umetnost je prejel človek od Stvarnika. Opazoval je naravo in začel oblikovati, kar mu je bilo najbližje, najbolj pri roki. Priljubljen je šumenju vetra in dognal, da ustvarja sapa pod gotovimi okoliščinami različne glasove, bodisi v drevju ali, ko piha po trsu. Poskusil je posnemati naravo tudi v tem ter dognal, da lahko zapiska na odlomljenem votlem trsu. Kmalu mu ni

Jožef Guarnerius del Gesù, rojen v Cremoni 8. septembra 1687, umrl 1745.

manjkalo sredstev, da je posnemal različne glasove. Vzel je školjko, pihal vanjo od različnih strani ter dosegel različne glasove in — glasbilo je nastalo. Na palico je navezal vrvice, morda iz rastlinskih vlaken, tako, da je nasal lok. Z napenjanjem in popuščanjem je izvajal višje in nižje tone. Sveženj palčice, ploški kos lesa, udarci ob različne predmete so mu služili kot pomožna glasbila.

V bagdadskem muzeju se nahajata dva reliefa, prvi, nagrobna plošča nekakega sumerijskega kralja okrog leta 2700 pr. Kr., predstavlja ples ob spremljavi nekakšne lajne in skrivljenih palčic. Drugi, iz groba kraljice Shubad v Uru, tudi iz leta 2700 pr. Kr., nam kaže skupino upognjenih harf s štiri-imi strunami.

Znano je, da so imeli Egipčani precej porabna glasbila. O Izraelcih vemo, kako so s poznavanji zavzeli Jericho. Grki se baje niso bavili z izdelovanjem glasbil, pač pa so glasbene instrumente, ki so jih dobivali od Fenicjanov, umetniško izpopolnjevali. Rimljanom so bila godala malo znana. Kakor tudi so navdušeno opevali glasbeno umetnost, tako rečni so bili njihovi glasbeni instrumenti. Brenkala so rabili samo za spremljanje petja in govorov, zato pa so jim zadostovale lire, kitare in psalterije. Umetne glasbe sploh niso poznali, zato tudi niso rabili loka. Rimljanom so bila godala barbarski instrument, sviranje na njih pa zaničljivo.

Domneva se, da so zapadnoevropski narodi, posebno Kelti in Germani, pralike lastnih godal, crvtha (kruta) in fida, v davnini preteklosti vzeli s seboj iz Azije v novo domovino, bi bila le tedaj verjetna, ako bi se njihovi glasbeni instrumenti bistveno razlikovali od instrumentov, ki so jih vpeljali Arabci. V splošnem je vpliv za umetnost nadarjenih Arabcev v drugih področjih umetnosti zapadne Evrope tako velik, da bi mogli trditi, da smo tudi godala prejeli od njih in jih po svoje izoblikovali.

Kakor se vidi iz slik in skulptur, se zdi, da godal v Italiji do 13. stoletja niso poznali. V 14. stoletju so prenevali fidel v violi. Viola se je naglo razvijala, dosegla je svoj popolni razvoj v 15. stoletju in tu se začela klasična doba italijanskega goslarstva.

Domnevajo, da je bil najstarejši mojster ital. goslarstva J. Kerlino, okrog leta 1449, za njim pa, v začetku 16. stoletja, Caspar Tiefenbrucker v Bologni. Drugi zopet trdijo, da je Testatore, milanski mojster, bil prvi, ki je zmanjšal violi in ji dal ime violina; pa tudi ta trditev ni dokazana.

Proti koncu 16. stoletja je bilo goslarstvo v Brescii in Cremoni že zelo razvito; bilo je tam že mnogo odličnih mojstrov, ustanoviteljev brešanske in kremoneške šole.

Casparo da Salo, starešina brešanske šole, je delal v Brescii, od leta 1550 do leta 1612. Paolo Maggini, učenec Casp. da Salo, od l. 1580 do 1632. Pietro Santo Maggini (1630—1680), oba v Brescii. Antonio Mariano (1636—1680) je delal v Pesari. Semkaj spadata še Javietta Rodiani in Matteo Beniti okrog leta 1600.

Andreas Amati je bil rojen v Cremoni, letnica njegovega rojstva ni znana; znano pa je, da je delal med leti 1535—1611. Njegova sinova sta Anton in Hieronim. Nikolaj Amati, tudi sin Andreja, je bil najslavnejši mojster Amatijeve rodovine. Sin Hieronim ga ni dosegel. Kot učenci prihajajo v poštev: Francesco Ruggeri, Cremona (1640—1684), Giovanni Bapt. Ruggeri, Brescia (1700—1725), Vincenzo Ruggeri, Cremona (1700—1730), Andreas Guarnerius in Antonius Stradivarius.

Najstarejša mojstra italijanske renesance sta Antonij Stradivari in Jožef Guarneri del Gesù.

Cerkniško jezero bo v kratkem usahnilo

Ze slavnj Valvazor je v svojem odličnem popisu Vojvodine Kranjske opisal natančno vse zanimivosti in čuda Cerkniškega jezera. Njegovo delo o Cerkniškem jezeru je tako dobro, da je tudi v poznejši književnosti izšlo le malo del, ki bi se mogla po natančnosti opazovanj primerjati z njegovimi izsledki. Seveda pa je presihajoče Cerkniško jezero še danes v marsikaterem vprašanju neresen problem za strokovnjake, če bolj pa je kot čudo narave večini izletnikov, ki prihajajo gledat Cerkniško jezero. Večina misli, da si je že dovolj ogledala to čudo, če je šla iz Cerknice proti vasi Dolnje jezero in odtod naprej po nasipu do mosta, pod katerim teče Stržen potlet, ko jezera ni. Večina se zadovolji, ko vidi obsežno lužo, ki pokriva skoraj 30 kvadratnih kilometrov ter si misli, saj je jezero kaj dolgočasno. Kvečjemu kopalci bi ga bili veselili, na žalost ga pa tedaj, ko bi ga kopalci rabili, ni več.

Najbolj zanimivo je Cerkniško jezero vsekar tedaj, ko odteka skozi globoke požiralnike. Ta čas je napočil prav sedaj in domačini glede na višino vode v strugah, ki se vijejo kot kače po jezerski ravnini, lahko do ure natančno povedo, kdaj bo izginila voda v najbolj globokih tolmunih. Za prebivalce Cerknice in Cerkniške doline je ugotovitev točnega časa, kdaj bo jezero izginilo, izrednega pomena. Tedaj namreč napoči za prebivalce najbolj donosni ribolov. To je posel, ki se ga loti z veseljem vse, saj ni nikogar, ki bi branil. Nemila usoda zadene namreč vse ribe, ki so v Cerkniškem jezeru. Kar jih ne izgine v požiralnikih, kamor jih potegne deroča voda, ki jih odnese naprej na podzemeljska pota, kjer jih večina pogine, jih čaka pod milim nebom prav tako smrt. Riba obležje v kotanjah in tolmunih, iz katerih je voda odtekla in poginejo. Zrak in vročina jih v nekaj urah začne razkrajati in ne-

A. Stradivari se je rodil l. 1644 v Cremoni in umrl tam leta 1737. Dočakal je starost 93 let.

Jožef Guarnerius del Gesù, rojen v Cremoni 8. junija 1687, je delal istotam, kar je razvidno iz listkov njegovih violin, od l. 1725 do smrti l. 1745. Malo znan za časa svojega delovanja, je šele Paganini odkril vrednost njegovih instrumentov. Paganini sam je igral na Guarnerijevi violini in z njo presenetil ves svet.

Rekonstrukcije obeh mojstrov, Stradivarija in Guarnerija, si ljubitelji violin lahko ogledajo v začetku šolskega leta na Tehniški srednji šoli v Ljubljani, oddelek za glasbila.

Po smrti Stradivarija in Guarnerija ter njihovih učencev je pa goslarstvo zelo nazadovati. Razširilo se je po raznih deželah in to je povzročilo, da je bilo za tedanje čase preveč blaga, kar je imelo za posledico pocenitev, konkurenco. Ni bila več merodajna kakovost, ampak cena. S tem je pa bilo goslarstvo skorajda uničeno. Le posamezni mojstri so se trudili obdržati goslarstvo na klasični višini, toda teh je bilo zelo malo; premagal jih je cenični trg.

Slovenci smo zadnji prišli do te umetniške panoge narodnega gospodarstva, kajti šola, na kateri se poučuje izdelovanje glasbil, obstaja šele 10 let, ima pa zelo dobre uspehe ter trdno upamo, da se bo tudi pri nas razvila lepa industrija glasbenih instrumentov, posebno še, ker imamo izvrsten resonančni les.

Naročite „Slovenčev koledar“!

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo v pisarni na Miklošičevi cesti 22 b: Bubmarjer Marija, Beg Ante, Vič; Bric Dominik, Smartinska cesta 1; Dobravec Franciška, Šiška; Fabjan dr. Janez, Tyrševa c.; Gaberščik Andrej, Rutarjeva ul.; Jama Magarš, Židovska ul. 5; Jeriček Blaženka, Glavarjeva št. 13 a; Josifovič Leposava, Glavarjeva 10-1; Lipovš Leopold, Ambrožev trg 6; Marne Zora, Friškovec 1; Matkovič M. Bogdan, protijere, Subičeva 3; Pahor, rodbina, Hudovernikova 37; Puc Drago, Pražakova ul.; Kanduš Josip, Roglič Milan, Strelška 24; Savnik Slavko, prej v Kranju; Srebotnjak Ivan, Suša Ivan, Bizjanova 7; Sušelj Ivan, Šibenška 14; Šaplja dr. Tone, Puharjeva ul.; Spendal Marija, uradnica, Tavželj Josip, Triglavska 3; Zavadlav Dušan, stud. mont., Turnerjeva 15; Zupan Ivan, Beljaška 22; Drogenik Ferdo, Trdinova 5; Mali Minka, Gradišče 4.

Zaradi odpreme pisem naj se zglase v pisarni: Besov Cvetka, Ulica na Grad 2; Bitenc Nada, Gornji grad; Petrač Lojzka, Sv. Petra c. 43; Vavpotič Francka, Zaloška c. 61.

Dokumente naj dvignejo v pisarni: Frūfah Gvidon, geometer; Jeršek Avgust, abs. trg. ak., Dobeic inž. Osvald.

Po kurirju je prišlo nekaj obvestil o pogrešanih. Svoji naj jih dvignejo v pisarni: Andrič Ivanka, Bevk Kilijan, Krsmanovič Milica, Markov Franjo, Mohor Anton, Osaben Ivanka, Peternek Henrik, Srebotnjak Vane, Primec Ivan z družino, Rupnik Jože, Strban Tončka, Vlakovič Stojanka, Trglavčnik Lizi, Vrhovnik Fr.

Rodbina Plaskan se je preko nas interesirala za usodo rodbine inž. Jovanoviča iz Sarajeva, Škerliča 14 b. Ker leži obvestilo že dalj časa v pisarni, nujno prosimo, da to obvestilo dvigne član rodbine Plaskan.

Skrb za pijance

Skrb za pijance — to je pa čudna zadeva, bi kdo dejal. Imamo Sveto vojko zoper pijančevanje, imamo kup treznostnih gibanj, imamo brošure in predavanja zoper pijančevanje, učene in neučene obravnave o škodljivosti pijanstva. Ampak vse to pijancev ni zadržalo, da se ne bi še naprej opijanjali. To naše treznostno gibanje je pač rodilo svoje dobre uspehe, in žrtve v tej smeri nikakor niso bile zaman. Mladina je dandanes res mnogo bolj trezna kakor je bila takrat, preden je treznostno gibanje pri nas udarilo na dan. Vendar pijancev to gibanje ni moglo iztrebiti, dasi se je njihovo število precej zmanjšalo.

Star slovenski pregovor pravi: Pijanec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne. To je skoraj gola resnica. Nikarte si misliti, da bi se pijanec ne poboljšal rad. Med njimi je mnogo ljudi, ki se, če in kadar so trezni, dobro zavedajo, kako nesrečni so sami in njihovi svoji z njimi — ti morda še bolj. Toda pijanec nima v sebi več dovolj volje, nima več dovolj moralne sile, da bi se pijati odpovedal. Pijati se odpovedati je za pijanca največja stvar, je pa odprava pomoči. Sile redki so taki, ki bi to še zmogli. Pisec teh vrst pozna nekaj takih siromakov, ki so sebi in drugim v nadlego, ki so pa prav sposobni in spodobni ljudje, kadar so trezni. Tak siromak je nekaj mesecev vzdrljal in ni nič pil. Čez mesec dni ga nisi več poznal — tako se je bil med tem spremenil na dobro. Človek je bil že prepričan: Ta je zdaj rešen tega demona. Pa je prišla skušnjava in si ga je možak spet privoščil: samo en kozareček! Toda s prvim kozarečkom je prišlo poželenje po drugem in tretjem in danes je siromak večji potepuh in nepridiprav kakor je bil prej.

Pijanstvo je prav za prav bolezen, ki prav tako trpinči pijančevu duhovno kakor telesno življenje. Volja in hotenje, razodnost in umsko udejstvovanje so prav tako prizadeti kakor telesne sile. Povsod po svetu že imajo take zavode, kjer pijance zdravijo ter jih mnogo, mnogo rešijo. Tisto zdravljenje je sicer trdo, toda za tistega bolnika in vso družbo hudo koristno. Koliko vrlih ljudi in dobrih članov človeške družbe ter naroda je tako zdravljenje v takih zavodih že rešilo in obrnilo.

Slovenci takega zavoda doslej še nismo imeli. Kajpada bi bili morali in mogli tak zavod ustanoviti iz javnih sredstev. Pred kakimi 12 ali 13 leti je o tem bilo že precej govorjeno in se delali tudi že načrte. Pozneje pa je vse v vodo padlo, kakor marsikaj drugega. Morda pa je tega neuspeha kriva naša javnost, ki se sama zase nikoli ni prav zavedala, kakšnega pomena bi bil tak zavod za narod sam in njegovo moralno ozdravljenje. Naša dobrodelna društva, ki mednje po smislu moramo prištevati tudi razna treznostna gibanja, so pri tem vprašanju hudo prizadeta. Naj bi vsaj odhod prišla velika javna pobuda za tako veliko delo.

Sicer pa je vseeno, odkod pride taka pobuda, ker glavno je, da se nekaj takega ustvari med Slovenci, kateri ne moremo pogrešati nobenega člana svojega naroda in ga ne smemo več prepuščati, da bi njega in njegove duhovne, moralne in telesne sile še naprej uničevalo pijančevanje. — To vprašanje je namreč prav tako narodno in gospodarsko kakor socialne in moralne važnosti za slovenski narod.

Ne pozabite na rok za dvojezične napise!

Po odredbi Visokega Komisarja Eksc. Gracilija morajo biti opremljeni do 31. julija vsi napisi, table in izveški iz dvojezičnim besedilom. Teden dni nas še loči od konca meseca, ko bodo vsi napisi morali s svojo zunanostjo odgovarjati določilom naredbe. Tega se tudi zavedajo Ljubljancani, ki so zelo pohiteli, da uredijo napisne table in napise. V Ljubljani je sedem črkoslikarjev strokovnjakov in okrog 40 pleskarjev, ki tudi opravljajo naročila za slikanje napisov. Pri vseh teh je sedaj kaj živahno. Vsi imajo dovolj dela s samim slikanjem napisnih tabel in izveskov. Medtem, ko so vsi ti obrtniki pomladanske mesece imeli prave počitnice, se je sedaj odprla zanje lepa sezona.

Zanimivo je, kaj pripovedujejo iz svojih izkušenj. Ljubljancani, ki hodi po Ljubljani, niti ne zapazi, da trgovine, podjetja in obrtniki le malo pazijo, v kakšnem stanju so njihovi napisi, reklamne deske in izveški. To se je pokazalo šele sedaj, ko prihaja v delavnice skoraj polovica takih tabel in izveskov, ki že zdavnaj več ne delajo časti podjetju ali obrtniku, za katerega naj delajo reklamo ali opozarjajo občinstvo. Od dežja sprani napisi, na katerih se med zbledelimi barvami da še komaj razbrati prvotni napis, so nekaj vsakdanjega. Sedaj bodo vsi ti napisi, ki prav gotovo niso delali svoj čas časti njihovim lastnikom in so hkrati kazili okolico ter tako tudi videz sicer lične Ljubljane, popravljani in na sveže preslikani. Črkoslikarji in pleskarji naročila hitro opravljajo, zlasti če dobijo napisne table in izveske v svoje delavnice.

Bolj zamudno pa je izdelovanje napisov na stavbah, na zidu ali na težkih pločevinastih ploščah, ki so tako trdno pritrjene k zidu, da jih ni mogoče sneti. V tem primeru mora črkoslikar preseliti svojo delavnico takorekoč kar na stavbo in stoječ na lestvi, na kateri ima obesene lonce z barvami, opraviti dogovorjeno delo. Pri sedanjem vremenu je to delo včasih zelo vroče in zato tudi bolj zamudno kakor v delavnici. Zanimivo je obnavljanje starih pločevinastih napisnih tabel v delavnicah. Naročniki, ki prinašajo table, še zdaleka ne mislijo, da je treba pri starih in že izrabljenih tablah vse polno predpriprav, preden jih je mogoče opremiti z napisom. Tako je treba staro, večinoma že razpokano barvo zbrusiti s pločvine, da postane popolnoma gladka. Nato je treba gladko površino pločvine nanovo prekriti s temeljno barvo, na katero pride šele prava barva in končno napis. Človek bi mislil, da delajo črkoslikarji sedaj, ko so dobili nekoliko več naročil, tudi ponoči. Vendar temu ni tako. Njihovo delo namreč ne dovolj, da bi kdo hotel vleči še v noč. Črkoslikarstvo je namreč tako natančen posel, da se oko že v običajnem delavnem času tako utruji, da ne prenese več se daljšega napora. Do konca meseca so črkoslikarji in pleskarji kar dobro založeni z naročili.

Naročajte »Slov. koledar«

Zastopniki! Pridobite čim več naročnikov za »Slovenčev koledar«!

Nemški vojaški šah

Nemški letalci so po dolgem napornem trudu izdelali svoj šah. Novo igro je proučil tudi nemški generalščak ter jo odobril za uporabo v vojski. Klasični šah ima 64 polj, vojaški pa 121. Za zmago se borita rdeča in bela stranka. Vsaka ima na razpolago 18 vrst orožja ter se igra po sodobnih načelih. Novi šah ima v Nemčiji že 750.000 pristašev.

Voda usiha v enem izmed požiralnikov, ki pripadajo k Rešetu. Cerkničani in Jezerci z veliko vnemo lovijo s saki ribe. Ko voda dovolj nizko upade, ribe kar zajemajo.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 24. julija: Kristina, devica in mučenica; Terezija, devica in mučenica; Niceta, mučenica. Lunina sprememba: mlaj ob 8.39. Herschel napoveduje spremenljivo vreme. Petek, 25. julija: Jakob, apostol; Kristof, mučenec; Valentina, devica; Pavel, mučenec.

Novi grobovi

V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Jerica Jerina. Pogreb bo v četrtek, 24. julija ob 5. popoldne v Zal, kapelica sv. Franciška, k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

V Mokronogu je umrl star šele 23 let, gošpod Sandi Majcen ml. cand. veterne. Pogreb bo v četrtek, 24. julija ob 9. dopoldne iz hiše žalosti na župnijsko pokopališče v Mokronogu. Blag mu spomin! Zalujocim naše skreno sožalje!

— Priprave za proslavo 300 letnice smrti Galileja Galileja. Kr. italijanska akademija v Rimu je imenovala posebno komisijo, ki naj pripravi vse potrebno za proslavo 300 letnice smrti slavnega zvezdoslovca Galileja Galileja, ki je umrl 8. januarja 1642. Predsednik komisije je predsednik Kr. akademije Luigi Federzoni, ki je predlagal, naj bi se proslava začela v Rimu, nadaljevala pa v Firenci, Pizi in Padovi. V teh treh mestih je namreč Galilei dolgo živel in deloval. Komisija je že sestavila podroben delovni načrt.

— Pošiljanje paketov vojnim ujetnikom. Poizvedovalni oddelček Rdečega križa je vložil mnogo truda v to, da bi se vojnim ujetnikom lahko pošiljali pakete. Osebnosti intervencije in prošnje v tej zadevi so doslej rodile uspeh le v toliko, da je dovoljen paketni promet za italijanske ujetnike. Za pošiljanje paketov nemškim ujetnikom pa teko dogovori z rimskim Rdečim križem in upamo, da bo to vprašanje v kratkem ugodno rešeno.

— Ljubiteljem Kureška! Vse, ki znajo ceniti lepoto izletnih točk, obveščamo, da je vsako nedeljo ob 10 na Kureško službo božja. Prijazna gosposinja v koči bo poskrbela za ostalo. Najlažji dostop je iz Zelmele, seveda za one, ki imajo kolesa ali pa za one, ki jih pot iz Skofljice preveč ne utruja; za ostale pa je trikrat na dan na razpolago avtobus, ki vas popelje do Iga, odkoder se vije polje in prijazna pot na vrh. Le nekoliko dobre volje in vaš trud bo bogato poplačal s prekrasnim razgledom po naši zemlji. Na svidenje!

— Ustanovni občni zbor ovčerejskega društva v Hinjah. Iz Hinj poročajo: V nedeljo 20. t. m. so imeli ovčerejski ustanovni občni zbor ovčerejskega društva. Pri nas ljudje vidijo, da se izplača rediti drobnico, saj marsikak stotak pade človeku od tega v žep. Pri tem pa se v hlevu ne pozna ali imamo eno ovco več ali manj. Naši gozdovi se ne dajo izrabiti drugače kot z ovčjo pašo. Naši posestniki se morajo zavedati, da morajo še vnaprej ostati skupne paše, da ne smejo izločevati parcel v takih zemljah, ki so nalašč pripravne za paše drobnice. Prav tako se morajo ohraniti vsi plemenski koštruni in ovce čimdeli časa, da bi se priredilo več mlade drobnice boljše pasme, kakor smo jo imeli doslej. Ovčerejsko društvo, ki se je ustanovilo v nedeljo, naj skrbijo, da se v Suhli krajini zopet uveljavi ovčereja in da bo ta ovca boljše pasme, kakor je bila prejšnja. Okrajni kmet, referent g. inž. Rihar je poleg drugih navodil povedal tudi to, da se bo v jeseni priredil v Hinjah plemenski sejm za ovce, na katerem se bodo lepe plemenske živali dobro prodale. Vsi, ki imajo ovce, naj skrbijo, da jih bodo do takrat ohranili. V društvo so vabljeni ovčereji tudi iz sosednjih občin.

— »Katoliški misijonci se izšli! Ker je Misijonišče Groblje prenehalo obstajati, so s tem »Katoliški misijonci izgubili svojega dosedanjega založnika in izdajatelja. Da pa ta edini slovenski splošno misijonski list ne bi prenehal izhajati, kar bi bilo misijonski ideji v neomajno škodo, zato se je Družba za širjenje vere odločila, da bo list, ki je bil itak že doslej njeno glasilo, do nadaljnjega sama izdajala. Tako je po presledku treh mesecev spet izšla ena številka »Katoliških misijonov«, in sicer skupna za meseca maj, junij in julij, obsegajoča 40 strani. Sedanja uprava tega lista pa nima na razpolago kartoteke dosedanjih naročnikov »Katoliških misijonov« in ne ve, kdo je doslej prejemal ta list in v koliko izvidih. Zato prosi vse dosedanje naročnike, da sporoče svoj naslov in število izvodov v Misijonsko pisarno, Semešna ulica 2, Ljubljana, kjer se sedaj naša uprava »Kat. misijonov«. Nova uprava tudi ne ve, kdo od naročnikov je naročnino preteklega in prejšnjega leta že poravnal in kdo ne. Zato prosi vse one naročnike, ki svoje obveznosti do lista še niso uredili, da to čimprej store in tako pomorejo listu do nadaljnjega obstoja.

— Siromašen dijak teologije, brez staršev, nujno potrebuje obleko. Oblega se na usmiljena srca. Z največjo hvaležnostjo sprejme ponosne obleke. Podpore, prosim, ako se izročijo upravi »Slovenca«.

— V živo zadeta, pravijo, je najnovejša knjižica z naslovom »Zaka j...« Govori o trpljenju današnjih dni in o blagoslovu, ki bo iz njega izviralo. — Naroča se v upravi »Knjižice, Rakovnik, Ljubljana 8.

— Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani je razpisala mesto pogodbenega logarika za splošno prakso za zdravniški okoliš Logatec s sedežem v Logatcu s pogojem kolektivne pogodbe in honorarjem L. 855.— letno po zadnjem povprečnem številu članstva v navedenem zdravniškem okolišu. Rok za vložitev prošnje poteče dne 30. julija 1941 ob 12. Podrobnejša navodila so razvidna iz razpisa, objavljenega v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino z dne 16. julija 1941, kos 57.

— Razprava o uredbi cen. Dne 15. maja t. l. objavljena uredba o cenah je tudi maksimirala cene raznim poljskim pridelkom, ki jih je pridelal sam poljedelec, tako cene za živino in drugo. Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani je bila v sredo zanimiva obravnava, ko je bila obtožena neka žena, da je prodala nekemu mesarju tele, 57 kg težko, po 22 din kg. V času, ko je tele prodala, je že stopila v veljavo uredba o cenah z dne 15. maja t. l. Zaradi prestopka po tej uredbi obtožena žena, ki redi samo kravice, se je izgovarjala, da ni vedela za maksimiranje cen telefonom. Prodala je tele tistemu, ki ji je več ponudil. Bila je obsojena na 228 lir denarne kazni ali 10 dni zapore, to pogojno za 3 leta. Poleg tega pa ima plačati 38 lir povprečnine po pravomocnosti sodbe.

— Invalid, ki je brez sredstev prišel v Ljubljano ter ki ima več otrok, kateri so brez matere in sredstev, prosi za kako staro obleko in nekaj

perila. Njegov 15 letni sin s 3 razredi meščanske šole bi se šel rad učiti h kakemu ključavničarju ali mehaniku. — Drugi sin, ki študira učiteljske znanj Ljubljane, je zdaj tudi brez sredstev. Vse tri topla priporočamo olemenitim ljudem. Ime pove uredništvu.

Ljubljana

Živilske nakaznice za maščobo in sladkor za avgust

V navodilo in ravnanje prebivalstva in trgovcev na drobno sporoča mestni prekrbovalni urad:

Živilske nakaznice za maščobo (mast, stavnina, olje) in sladkor za mesec avgust bodo izdane na podlagi prošnji, ki so bile vložene prejšnji mesec. Zato ni potrebno prošnji ponavljati.

Ce pa so nastale spremembe v posesti zaloga, bo treba postopati na sledeči način: Družinski poglavarji, ki so že v posesti živilskih nakaznic za maščobo in sladkor in ki so sedaj pridobili zalogo, morajo zalogo takoj prijaviti pri trgovcu na drobno, najpozneje pa do 24. julija na posebnih formularjih, ki se dobe pri trgovcu-detalistu.

Oni družinski glavarji, ki so pa med tem že prijavljeno zalogo porabili, pa bodo lahko zahtevali gori navedena živila pri trgovcih na drobno.

Trgovci na drobno bodo morali vse spremembe, ki so jim jih naznanili interese, predložiti najpozneje do 25. julija mestnemu prekrbovalnemu uradu, kjer bodo lahko dobili tudi nadaljnje tozadevne tiskovine.

Civilne zavodske družine, gostinski obrati in — samo za sladkor — tudi lekarnarji, bodo morali eventualne spremembe zaloga prijaviti tekom 24. julija neposredno pri mestnem prekrbovalnem uradu, kjer se jim odobri bon za dobavo.

1 Skoki termometra. Jutranje hladno vreme traja dalje. Barometer se drži na stalni višini. Značilno je, kakšne skoke je napravila dnevna temperatura od torka na sredo. V torek zjutraj, kakor je bilo že omenjeno, je bila dosežena rekordna najnižja toplota +11.2° C. Meteorološki zavod pa je za torek zaznamoval najvišjo dnevno toploto +25.1° C. Napravilo je živo srebro v termometru velik skok za +13.9° C. V sredo zjutraj je bila zaznamovana najnižja jutranja temperatura +11.6° C. Bilo je megleno jutro. Po noči jasno. Čez dan so se kopičili belkastosi oblaki. Sopara je priskakala. Vreme je ugodno za vsa poljedelska dela v tem času. Vse hiti in skrbi, da bo nam ohranjena dobra letina. Poročila iz nekaterih krajev kratko poudarjajo, da je nastopila po mnogih krajih, ki so v vremenskih zapisih zaznamovani kot kraji z najnižjimi letnimi padavinami, delna suša in da že ni bilo po več tednov kapljice dežja.

1 Za mladega moža, ki je izgubil vse imetje, je darovala gospa Slavka Cenik 10 lir. Srčna hvala! Prosimo dobra srca, da po možnosti darujejo možu, ki je res potreben, tudi kaj obnošene obleke ali perila. Darove sprejema in informacije za uredništvo »Slovenca«.

1 Tržni dan v sredo. Bilo je živahno. Kontrola dobra. Vse prodajalke so se privadele na upoštevanje določil o najvišjih cenah. Domačega krompirja je na izbiro. Letina za krompir je dobra. Mestna aprovizacija se je iz moderne tržnice preselila v stare lope prostore na Vodnikovem trgu. Kiflar je po 2 liri, ostali krompir, zgodnji rožnik od 1.75 do 1.90 lir kg. Glavna solata, po kateri je veliko povpraševanje, a je primanjkuje, je sedaj po 2 liri kg. Domača, lepa rdeča čebula po 2 do 2.50 lir kg, goriska bela po 3 do 4 lire. Kislo staro zelje po 1.50 lir kg, mlado zelje po 3 do 4 lire. Domači stročji grah po 2 do 3 lire kg, luščeni grah merica po 1 liri. Nizek domači fižol po 2.50 lir, goriske visokega je bilo malo, ki je bil takoj pokupljen. Cena domači pesi je bila prvotno določena na 1.50 lir kg, sedaj je 1.75 lir kg. Uvoženi paradizniki so sedaj po 3 do 4 lire kg. Paprika, zelena in lepa po 6 do 7 lir kg, komad po 0.30 do 0.50 lir. Sadni trg je založen s hruskami, breskvami in debelimi ringloji iz Italije, kjer so velike farme za gojitev tega dobrega sadja. Neka kmetica je prinesla na trg prva domača jabolka, nazvana »jabokčki«, ki so bila po 4 lire kg. Breskve so po 6 do 7 lir kg. Marelic iz Italije ni več na trgu. Minila je zanje sezona. Ze včeraj smo omenili, da so bile cene za lisičke določene na 1.50 lir liter. V sredo jih je bilo obilo na prodaj. Prinesle so jih kmetice iz raznih krajev Dolenjske, Borovnice grede h koncu. Nekaj košar malin je bilo na prodaj po 4 lire liter.

1 Mačka — nov sovražnik Tičistana. Tam v Tivoliju je poseben kraljevstvo, ki je določeno za naše dobre in lepe ptičke pevke in ki eo ga tako krstili ljubitelji ptic. Kdo vse ne pozna raznih senic, penic, škinkavcev in kosov! Velik sovražnik temu kraljevstvu je skobec. Tega so prepodili čuvarji kraljevstva. Prišel je pa nov, potuhnen in hinavski sovražnik, ki je zlasti nevaren mlademu tičjemu zarodu, ko iz zasede krvočolone plane na mladice in jih podavi. Prijatelj ptičk je reporterju pravil, kako je zasledil mlado, sestradačo mačko, ki je žela pod veševjem in napadala ptičji zarod. O mačkah moramo pri tej priliki omeniti, da so postale v teh časih sila požrne in krvočolone. Svetovati bi bilo ljudem, ki držo doma mačke, naj za nje skrbijo, ali jih njih hude odstranijo. V neki delavski koloniji strahuje sestradača mačka stranke tako, da se je vse boje. Nek delavski gospodinj, ki je bila za trenutek nepazljiva, je ta sestradača mačka odnesla kar kg za nedeljo kupljenega mesa. H koncu naj omenimo, da z avgustom napoči doba, ko bodo vse ptice-pevke utihle. Utihišili so že od srede julija lepi poljski škranjčki. Njih jutranja pesem je utihnila, ko so začeli žeti žito. Oglašajo se še kos, škinkovec, senica, penica in slavec.

1 Vagon je podrl premikača. V sredo zjutraj okrog ene so bili poklicani reševalci na glavni kolodvor, kjer se je pri premikanju vagonov ponesrečil 29 letni premikač Alojzij Košenina, doma iz Spodnje Senice. Vagon ga je oplazil in podrl, tako da je Košenina dobil hude rane na nogi.

Radio Ljubljana

Četrtek, 24. julija. 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 lahka glasba; v odmoru ob 8 napoved časa iz Rima — 8.15 poročila — 12.30 poročila v slovenščini — 12.45 slovenska glasba — 13 napoved časa, poročila — 13.15 uradno vojno poročilo v slovenščini — 13.17 orkester Adamič in Jožek in Ježek — 14 poročila — 14.15 simfonični koncert

pod vodstvom mojstra Alfreda Casella — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 koncert sopranistinja Dragice Sok in tenorista Andreja Jarca — 19.30 poročila v slovenščini — 19.45 harmonika, izvaja Avgust Stanko — 20 napoved časa, poročila — 20.20 pogovor v slovenščini — 20.40 petje — 21.20 koncert violinista Arriga Serata. Med odmorom pogovor v slovenščini — 22 koncert zbora Glasbene Matice ljubljanske pod vodstvom Sama Hubada — 22.30 pisana glasba — 22.45 poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarnarji: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Mali ključek je bil 22. julija najden na Gradu v hosti onkraj šane. Dobi se pri vratarju »Slovenca«.

Iz Ribnice

Prihod civilnega komisarja v Ribnico. V torek, 22. julija, ob 9 dopoldne se je pripeljal v Ribnico v spremstvu okrajnega civilnega komisarja iz Kočevja dr. Siggorea civilni komisar za občino Ribnico dr. Saracini. V uradnih prostorih na občini so ga sprejeli podžupan Anton Rakiš z občinskimi uslužbenci. Okrajni civilni komisar je prebral dekret Vis. Komisarja o imenovanju komisarja za Ribnico in se z lepimi besedami zahvalil podžupanu Rakišu za dosedanje delovanje, obenem pa ga prosil, naj ostane tudi v bodoče naklonjen. Gospodu komisarju so bili nato predstavljeni občinski uslužbenci. Komisar se je že prvi dan zanimal za razne občinske zadeve in že ob nastopu pokazal svojo naklonjenost in razumevanje. Ribničani gospoda komisarja iskreno pozdravljajo, z željo, da bi se v tem lepem kraju dobro počutil.

Gradnja vodovoda. V Gorenji vasi pridno nadaljujejo z gradbenimi deli za prepotrebni vodovod. Dela, s katerimi so začeli že lani, so zaradi izrednih razmer zastala, oblast pa je uvidela, da je vodovod nujno potreben in je odredila, da se vodovod dograji v najkrajšem času. Regulacijska dela opravljajo vaščani, vodovodne cevi pa bo položil podjetnik Karel Hancel. Z deli bodo končali predvidoma tekom enega meseca.

Lesna industrija v ribniški okolici je, hvala Bogu, spet oživela. Delo na številnih žagah je dalj časa počivalo, sedaj pa so številne žage v polnem obratu. Tako polje žage v podjetju Marko Rudež, Cesarek, Lovšin in drugih. Delavci pridno hodijo na delo in so veseli, da lahko spet nekaj zaslužijo, da prežive svoje družine. Les izvažajo v Italijo. Ko se bodo razmere uredile, je upati, da bodo Ribničani lahko kmalu spet šli na trg s suho robo, kar željno pričakujejo.

Novo mesto

Smrt zveste gosposinje. V Novem mestu je v starosti 75 let umrla Marija Plantaričeva, sestra pred leti umrlega kanonika novomeškega kapitla g. Plantariča, kateremu je dolga leta zvesto gosposinjila. Pogreb blagopokojne bo v petek popoldne ob 5 izpred hiše žalosti, Kasteljeva ul. 2. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje!

Novi prostori »Slovenec« podružnice. Te dni se je novomeška podružnica »Slovenca« preselila v nove prostore poleg trgovine Kralec na Ljubljanski cesti. Podružnica posluje sedaj tam, kjer je poslovala pred leti. Na podružnico se v bodoče morajo Novomeščani in okoličani obračati v vseh zadevah, ki tičejo upravo in uredništvo. V podružnici lahko izročajo dopise, naročajo oglase in osmrtnice, plačujejo naročnino in naročajo naše liste. Podružnica sprejema tudi naročila za »Slovenec« Koledar, ki ga dobe naročniki naših listov za 9 lir.

Iz Gorenjske

V Stražišču pri Kranju je 31 letnemu pomožnemu delavcu Francetu Foršku pri delu priletel v levo oko železen drobec ter mu ga tako močno poškodoval, da so ga morali prepeljati na očesni oddelček bolnišnice v Celovec.

Okrevališče za vojake na Bledu. Prejšnjo sredo je prispela na Bled na oddih skupina nemških vojakov. Glavno poveljstvo v Solnogradu je zanje uredilo okrevališče v penzionu »Mon plaisir«, kjer bodo vojaki prebili najugodnejši letni čas in se popolnoma pozdravili.

Neprevidnost povzročila požar. V Stražišču je po neprevidnosti pričelo goreti pri posestniku Benediku. Zgorela je hiša, ki je gasilci kljub velikim naporom niso mogli rošiti.

V Kranju zidajo novo poslopje za državno upravo. Stalo bo med bivšim Sokolskim domom in uradniško naselbino. Podizlje je že dovršeno. Pri stavbi je zaposlenih 138 domačih rokodelcev in obrtnikov. Stavba bo dvonadstropna in bo gotova do meseca junija.

Na Bledu je dobil inž. Fürst pooblastilo, da izdela načrt za novo vojaško pokopališče.

Solstvo v kranjskem okrožju. Kranjsko okrožje je imelo pred zasedbo 31 narodnih šol, 2 meščanskih šol, ki odgovarjajo štirirazrednim glavnim šolam v Nemčiji, mesto Kranj je pa razen tega imelo še gimnazijo in tekstilno šolo. Na teh šolah je bilo skupaj 150 razredov s 163 učnimi mesti. Od ljudskih šol sta bili dve enorazrednici, 11 dvorazrednic, 4 trirazrednice, 6 petrazrednic, 4 šestrazrednice in 1 osmerazrednica. Mesti Kranj in Trzin sta imeli po 1 trgovsko in 1 obrtno nadaljevalno šolo, vas Križje pa 1 čevljarstvo obrtno šolo. Šolski svetnik Wüster je kot šolski pooblaščenec pregledal vsa šolska poslopja ter je od 33 šolskih poslopij ocenil za prav dobra 8 šol, za dobra 10, 10 pa za slaba. Vse šole so imele športna igrišča in so bile v čednem in snažnem stanju. Tudi šolski vrtni so bili v dobrem stanju. Nekatere starejših šol so že popravili. 10 novih šol pa mislijo graditi, tri pa razširiti. V jeseni bodo v novem ljudskošolskem poslopju v Kranju odprli učiteljske, dosedanje gimnazijsko poslopje bo pa postalo dom za gojence učiteljske.

Iz Spodnje Štajerske

Sestanki uradnih županov mariborskega okrožja v Mariboru. Slovenski Bistrici, Konjicah, Mariboru in v Sloveni Gradcu. Politični komisar za mariborsko okrožje Töschler je v prvi polovici meseca junija sklical na sestanke vse uradne župane zaupane mu okrožja. Sestanki so bili v Mariboru, Slovenski Bistrici, Konjicah, Mariboru in Sloveni Gradcu. Na teh sestankih sta tako politični komisar, kakor tudi pooblaščenec in strokovnjak za občinska vprašanja dr. Hasler opozarjala uradne župane na njihovo odgovorno mesto in položaj, ki ga zavzemajo v občinah. Oba sta njihov položaj označila za zvezo med državo in ljudstvom. Potem je imel Burger predavanje o nemškem občinskem redu, ki bo čez čas uveden tudi na Spodnjem Štajerskem. Tudi ta je poudarjal politično važen položaj, ki ga zavzemajo uradni župani ter jih je pri tem opozoril tudi na njihovo veliko odgovornost. Občinski nadzornik Stolz je uradne župane opo-

zarjal na nove občinske davčnine, ki so bile preči kratkim uvedene na Spodnjem Štajerskem. Sem spadajo predvsem veselični davki ter davčnine na pse in pižaje. Pri tem jim je posebno priporočil skrbno vodstvo občinskega gospodarstva. Uradni župani morajo skrbeti, da se bodo davčnine redno plačevale in, da bodo lahko krije potrebe krajevnih občin. Pri tem je posebno važno mesto občinskih blagajnikov. Davek na pse je v kmetskih občinah določen na 12 RM, v mestnih občinah pa na 16 RM. Za pse, domače čuvaje, pa lahko župani ta davek znižajo na polovico. Davek na pižaje je določen na 10%. O preskrbi prebivalstva s hrano in tekstilnimi življenjskimi potrebščinami, predvsem s tekstilnim blagom in usnjehimi izdelki sta županom govorila vodja gospodarskega urada dr. Cocron in vodja prehranjevalnega urada Dunkl.

Politični komisar za mariborsko okrožje ima vsak prvi in tretji četrtek v mesecu uradne ure v Slovenski Bistrici, vsak drugi četrtek v mesecu v Konjicah, vsak četrti četrtek v mesecu pa v Mariboru.

Sport

Namizni teniški turnir Korotana. Table-tenis sekcija SK Korotana na Rakovniku razpisuje za 26. in 27. julij propagandni turnir. Tekmovanje bo v športnih prostorih na Rakovniku. Zrebanje bo v soboto, 26. julija ob 17.30, nato pa tekmujejo takoj moštva in duble. Vsi igralci morajo biti pravočasno na mestu, čaka se nanje le 20 minut. Tekmuje se v naslednjih skupinah: 1. moštvo, prijavina 8 lir, 2. double, prijavina 6 lir, 3. single seniorjev, prijavina 4 lire, 4. single juniorjev, prijavina 3 lire, 5. neverificirani: single seniorjev, prijavina 3 lire, single juniorjev, prijavina 2 lire. Pod disciplinami 1., 2., 3., 4. lahko nastopijo samo v STTZ včlanjeni igralci, pod 5. pa vsi ljubitelji leve pingpongške igre. — Prva dva zmagovalca pod 1., 2., 5. in prvi trije pod 3., 4. prejmejo diplome in lepa praktična darila. — Juniorji morajo imeti pri sebi izkaznico, iz katere je razvidna njihova starost (roj. 1925 in mlajši), sicer se jih bo izključilo od tekmovanja brez oziroma na plačano prijavino. — Prijave sprejema le do časa zbiranja SK Korotana, Rakovnik, Ljubljana 8 (telefon 41.62, 41.62, Matko). Upoštevajo se le prijave s priloženo prijavino.

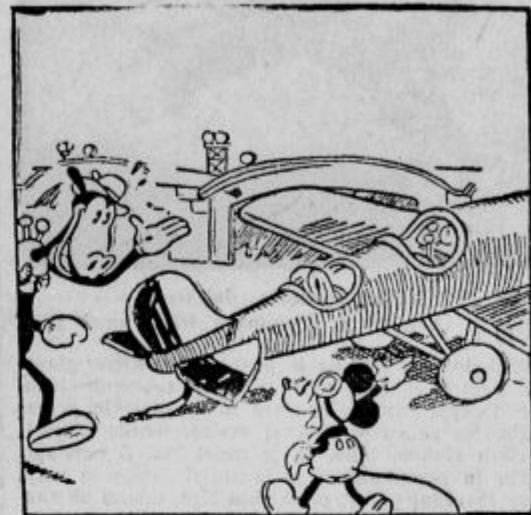
Teniški dvoboj v Portorožu. V soboto in nedeljo so gostovali tržaški teniški igralci v Portorože, da zaigrajo prijateljski teniški turnir s svojimi športnimi tovariši. V ostrem, a vendar popolnoma tovariškem dvoboju je zmagal Trst z rezultatom 9:1 v svojo korist. Rezultati so sledeči: Cambissa:Catolla 5:7, 6:4, 6:4; Khalil: Parenzan 6:1, 5:7, 6:1; Poilucci:D'Osma 6:3, 6:0; Bisogni:Divo 6:1, 6:2. V ženskem dvoboju pa so rezultati: Mauri:Uro 1:6, 8:6, 6:1; Franeli:Velat 6:4, 6:2. V parih: Vianello-Zar:Catolla-Parenzan 6:0, 6:4; Poilucci-Saffaro:Divo:D'Osma 1:6, 6:4, 7:5. Mešani pari: Mauri-Zar:Uro-Catolla 6:1, 0:6, 6:1; Vallat-Khalil:Franeli:Parenzan 6:3, 6:4.

Mišek POŠTNI PILOT

VIII.

Obisk Horacija Uzde.

Nekega dne, ko je Mišku manjkalo samo še šest ur letanja, se je pojavil na letališču njegov stari prijatelj Horacij.

»Kako je, Mišek?« ga je vprašal. »Ali ti je všeč tvoj novi posel?«

»Pa še kako!« je rekel Mišek. »Sedi gor, te bom peljal malo na sprehod!«

Takoj sta bila sredi oblakov.

»No, kaj ti je, Horacij?« ga je vprašal Mišek.

»Ali ti je nemara strah?«

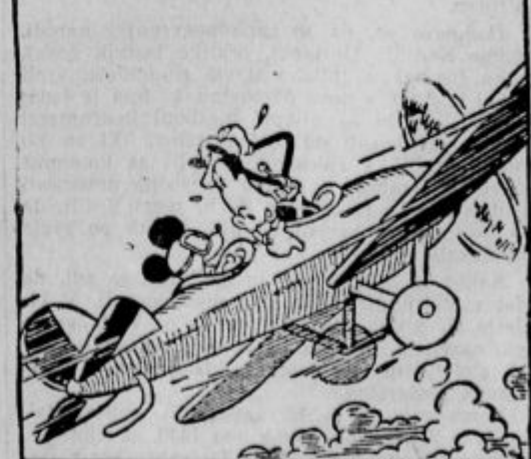
»N-n-e!« je zajecjal Horacij. »Samo to bi rad vedel, kaj bi bilo, če bi se motor ustavil?«

»Nič!« je odvrnil Mišek. »Nič drugega ti ni treba, ko da se s padalom spustiš na zemljo.«

»Ah-h-h-h!« je zablebetal Horacij. »Pa če-če bi se pada-dalo ne odprlo?«

»No, potem,« je v smeju odgovoril Mišek, »potem razprostreš roke in zapoješ: 'Poj, poj, ptiček moj!'«

Ko je še to govoril, se je nalašč prekucnil v zraku z letalom vred.

»Ti, Mišek, sliši,« je s tresočim se glasom dejal Uzda, »če misliš še prevračati take kozolce, mi prej povej!«

Matija Malešič

26

V zelenem polju roža

Izvirna povest

Metka si je na tistem sama dopolnila: Zato pa tudi tako samozavesten, da si sploh ne more noben orožnik misliti, da bi mu moglo kje spodleteti. Sani vase zaljubljeni steli Ves svet mora zanimati, kajpa, kako si zadnjič zasledil in ujel tatu, ki je leta kradel grozdje. Metka naj te obdukuje, ker si mu zvezal roke, da je kri brizgala izza nohtov. Pohvali naj te, ker si mu s puškinih kopitom pomagal k hitrejši hoji v zapor.

Mati, kako naj vas zanima taka baharija? Da morete prenašati to enoličnost! Saj gredo vsa zaledovanja po enem in istem kopitu! In vse, kar je podzvel Ivo, je komalo z njegovo slavo in pohvalo! Pametnejšega orožnika ni na svetu ko je Ivo.

Zato je Metko jezilo, da je bila mati tako popustljiva, ker je slutila, da bi orožnik gotovo toliko ne silil v njo, če bi ga ne hrabrila materina prijaznost. Bolj so ji presedala njegova pripovedovanja in bolj se je pred vplivom Tinetovih pisem vživljala v tisto prostost na domačih poljih, kjer cveto po svoji volji nenegovane rože v vetrovih in viharjih, v dežju in pekočem soncu, čim bolj se je dvigala v Tinetov svet, tem bolj domač je postajal orožnik. Saj skoraj ni minil dan, da se ne bi vsaj izpred hiše oglasil in voščil dober dan.

In Metka je iz strahu, da bi je kdo zopet ne očrnil pred Tineto, pisala: Tebi je hudo ob puški, razumem te in se mi smiliš. Ali pomisli, kako mi je, če moram skoraj sleherni dan poslušati, kako se plazi orožnik s puško, pripravljeno na strel, za človekom, ki je ustrelil divjega zajca... Dolgo ni bilo po tem njenem pisanju nobenega odgovora od Tineta. Ko je zopet pisal, ni s nobeno besedo omenil orožnika. Ker je sploh

pisal, ni bud, je sklepala. Če mu sedaj kdo piše, bo vedel že od nje same. Ne bo imel povoda hudovati se na njo. In ob tej misli se je manjšal njen odpor proti orožniku. Da pa ji do njegovih priljubljenosti ni dosti, mu je pokazala ob vsaki priliki. To pa ga je le podžigalo. Kajpa, navajen ni bil, da mu kje spodleti!

Da mu ni tako očitno kazala, koliko verjame njegovim besedam, bi morda ne bil tako podjeten. In če bi ne silil tako vtrajno za njo, bi morda ne bolelo Anke tako, kakor jo je. Sprva je bila proti Metki le redkobesedna in se je svoje najboljši prijateljice le izogibala. Pozneje pa je raztrosila med ljudi, da je Metka hodila že k njim loviti orožnika, ko so se imeli vinotoč. Tega Metka ni mirno prenesla. Ali pri Anki je našla na slepo sovraštvo.

»Privoščim ti ga! Prav nič se ne jezim na te. Zda vem, kako je Ti je že obljubil zakon? Mogoče k vam niti toliko časa ne bo hodil ko k nam...«

Dobro, da je Metka to vedela! Še tisti dan jih je čula najprvo mati, pozneje orožnik sam. O, da bi Metka pred njim molčala! Ivo ni le govoril o svojih uspehih! Pokazati ji je hotel v dežanju, da ne obstane sredi pota.

»Anka nima prav! Da ni tebe, bi morda res hodil še danes k nji.«

»In vas ni sram!«

»Česa? Da sem si izbral boljše in lepšo od nje?«

»Zaradi mene si lahko izberete nadvojvodinjo z Dunaja! Ali mene, prosim vas enkrat za vselej, pustite čisto pri miru.«

»Ne pustim te, pa amen!«

»Mojega dobrega imena ne boste blatili!«

»Jaz, orožnik, naj ga blatim in delam v nasprotju s paragrafi? Nikdar! Za ženko te vzamem!«

»Kolikim ste to že rekli?«

»Tako resno ko tebi še nobenile!«

»Resno ali neresno! Izbijte si to misel iz

glave in ne prihajajte več k nam. Nikdar ne bom vaša žena!«

»Oho, ne zareči se! Jaz pa trdim: Prav ti in nobena druga boš moja žena! Ne poznaš moje volje! Kar si vbičem v glavo, do sedaj od tega še nikdar nisem ni za las odnehal. Boš videla, kdo sem: Vipavec, orožnik!«

»Zmotite se prvič pri meni in odnehate!«

»Nikdar in pod nobenim pogojem. Stavim glavo, če hočeš!«

»Orožnik, pa izgubi tako poceni glavo!«

»Ukloniš sem druge in drugače, pa bi tebe, deklo srčkano, ne? Prva, kar zahtevam, je, da me tikaš!«

Zahteval je, orožnik je kratkomočno zahteval! O, da bi Metka molčala! Zda sploh ni bilo več zmagovati z njim. Bolj mu je dopovedovala, da ga nima rada, bolj je bil predrzen! Navadiš se name, grlica! Nikdar ne bom tvoja žena, orožnik! O, pa se rada! In kako boš zadovoljna z menoj! Glej, čim bolj se me braniš in otepaš, tem rajši te imam. Taka, prav tako ko ti, mora biti orožnikova žena! Hm, takih, ki ti na prvo prijazno besedo verjamejo, se maram ne!

Bob ob steno je bilo vse Metkino protivljenje in otepanje. Da bi ju naj kakor takoj po božiču oklicali, je silil. Metki je bilo vroče. Takega pa menda res ni na svetu ko ta orožnik z Vipavkegal! In nikjer, nikjer zaslonbe, nikjer utehe, nikjer niti razumevanja!

Vsega ste krivi vi. mati! Vi boste krivi nesreče svoje hčere!

Vprašanje je, če boš nesrečna!

Oče, pomagajte!

Je menda že sojeno, da da hiša v vsakem roku po eno ženo orožniku. Moja sestra, tvoja teta! Ali je morda njej kaj hudega? Je nesrečna? Ji je kdaj kaj manjkalo?

Ali Metka orožnika nima, nima, nima rada!

Privadiš se! Morda si samo domišljuješ, da ga nimaš rada! Sicer se pa pogovorita o tem sama!

Pogovori se s človekom, ki je orožnik! Bolj

mu zatrjuješ, kako ti je zoprno, bolj nori in prisega, da ga prav s tem odbijanjem privlačuješ! Da je prav Metka in edina Metka tista, ki jo išče. Prav tako mora biti orožnikova žena.

O, da bi prišel Tine za božič domov! Potočila bi mu, na tarnanje in na migljaje v pisnih ne odgovarja. Če kdo, Tine bi moral povedati, kako bi se ga odkrivala. Zlepa ali zgrda, samo da bi se ga odkrivala!

Pa Tineta za božič ni bilo domov. Na sveti večer je pisal pismo, dolgo pismo. Prvi sveti večer v tuji, brez domačih, sveti večer v vojašnici...

Tudi Metka je odgovorila žalostno: Ko je kdo otepal v veži na sveti večer sneg s čevljev, se je zdrnila; Morda pa je le prišel Tine in je prihitel k sosedu pogledat jaslice... Med polnočnico skoraj ni mogla peti, tiščalo jo je v grlu. Pogleda skoraj ni mogla odtrgati od mesta, kjer je dosedaj ob vsaki polnočnici stal Tine. Hudo je doma, da ni mogoče zdržati. Ko da se je vse zaklalo zoper njo: Človek se ne more ubraniti očitu, da bi se je domači radi znebili. Naj jim še toliko dopoveduje, da se ji z mojitvijo nikamor ne mudi, jim obraz kar žarijo pri misli, da bi se ta predpust pri njih svatovali... Lokačev, najbližji sosedje, so hladni nasproti njej. Njihove neprijaznosti si ne more razložiti, boli pa jo neizrečeno... Anka, ne samo sosedja, najljubša njena dosedanja prijateljica, je zoper njo, ko da jo je obsedlo... Danes rajši ko jutri bi Metka pobegnila zopet v Ljubljano k teti. Ali, da bi jo razumela teta, ki je bila sama poročena z orožnikom? Razumeti ji ni mogla prav niti tedaj, ko je pobegnila pred Kalumetom... Tine, kako si želi Metka, da bi ti mogla ustno položiti, o čemur je tako neprijetno pisati...

Na ta obupen kile sploh ni bilo odgovora. Prišla je še kaka razglednica, na njej suhi pozdravi. Niti takih stihov ne bo več, niti niso ničesar povedali, pa vendar Metki razodevali, zakaj jih je Tine napisal in jih poslal.

KULTURNI OBZORNIK

Po zaključku sezone v Drami

2. Uspehi in neuspehi.

Kljub izrednim razmeram je minula sezona v Drami potekala mirno in, kolikor zadeva zanimanje občinstva, celo v nenavadno ugodnih okoliščinah. In čeprav nas marsikaj opravičuje, če nekoliko mileje presojamo umetniško stran, ki vendarle niti v današnjih dneh ne upamo prezreti pomena, ki ga ima gledališče kot izobrazbena ustanova v kulturnem življenju naroda. S tega vidika je pač najpomembnejše vprašanje sporeda. Dela, ki jih gledališče uprizarja, so merilo njegove idejne in estetske usmerjenosti ter predstavljajo vobče njegovo sociološko upravičenost ali neupravičenost. Resnica je, da bi občinstvo, kateremu je tako imenovano čisto gledališče po večini tuje, sploh ne prihajalo v gledališče, če bi ga ne mikala predvsem dela pesnikov in dramatikov.

Med deli, ki so bila letos uprizorjena, je nedvomno vrsta vsebinsko in umetniško tehtnih del, tako da izbor na prvi pogled niti ni videti tako slab. In vendar se ta podoba precej spremeni, brž ko ugotovimo, da je bilo med dvadesetimi premierami — če ne upoštevamo mladinskih predstav — samo pet tako imenovanih absolutnih premier, medtem ko so bile ostale predstave deloma reprize, deloma ponovitve z večinoma neznatnimi spremembami. Sproti smo že poudarjali, da nima nič zoper to, če se spored sestavlja in poživlja deloma tudi na ta način. Toda če ta način postane načelo, kakor se je to zgodilo v pravkar minuli sezoni, ga ni mogoče opravičiti z ničemer drugim kakor z lažnostjo in nerazglednostjo po domači in tuji dramatski literaturi. Posledica starega sporeda je bila v prvi vrsti enoličnost in nezanimivost, ki je stalnega gledališkega obiskovalca bolj odtujevala kakor privlačevala.

Drugeče tudi ni moglo biti, saj je bilo potem takem od vseh lani igranih del samo četrtna knjižnih novosti (Skrivnice, Šesto nadstropje, Zaprti vrata, Bog z vami mlada leta), med njimi eno samo izvirno delo. (Lepa Vida). Uprizorili pa so sicer po narodnosti šest slovenskih (Pohujšanje v dolini šentflorjanski, Razvalina življenja, Tekma, Cigani, Lepa Vida, Učenjak), po eno hrvatsko (Brez tretjega), srbsko (Protekcija), češko (Skrivnice), rusko (Revizor), francosko (Šesto nadstropje), ameriško (Mali lord), kitajsko (Krog s kredo), dalje tri angleška (Romeo in Julija, Othello, Komedija zmešnjav), tri italijanska (Zaprti vrata, Trideset sekund ljubezni, Bog z vami, mlada leta) in dve nemški deli (Kovarnost in ljubezen, Ugrabljeni Šabince). Tudi po tej strani priča izbor, da ni pravega razmerja med posameznimi literaturami, kjer smo tudi letos pogrešali nekatere narode z izrazito dramatsko tvornostjo, med upoštevanimi pa nismo videli vedno najboljšega ali vsaj značilnega. V njem smo vobče pogrešali vodilne ideje, bodisi v družabno in estetsko vzgojem, bodisi v narodnostno izobrazbenem smislu. Po tej strani je naše gledališče še zmerom preveč meščansko in premalo ljudsko, kar se čuti posebno v prevladovanju tiste lahkotne smeri, ki kar hlata za senzacijskimi in povprečnimi, dasi morebiti modnim blagom, od katerega pa navadno ne ostane mnogo niti materialnega dobička, kaj šele duhovnega in umetniškega uspeha in sadu. Pri tem sta slušaj in zadrega pogosto večjega pomena kakor načrt in volja. Poučen zgled za to je na primer letošnja izbira iz angleškega slovstva, saj pripadajo vsa tri dela istemu avtorju, namreč Shakespeareu, pri čemer pa je treba še posebej ugotoviti, da je bilo na novo pripravljeno eno samo delo, medtem ko sta prišli ostali dve na oder v skoraj nespremenjeni obliki. To že samo po sebi vpliva enolično, razen tega pa utegne marsikoga odvračati od klasičnega sporeda, ki že tako ni v pravem razmerju do moderne slovstva.

Slovenska dela bi po številu sicer lahko ustrezala, a so bila nekam brez načrta vstavljena v spored, tako da niso imela pravega učinka in zlasti niso dala sezoni tistega poudarka, kakor bi bilo potrebno. Iz naloge, ki jo ima Narodno gledališče, izvira, da se od slovenskih del ne smejo izbirati samo najboljša, ampak tudi srednje dobra dela, vendar pa nam ni vseno, kaj in kako se uprizarja. Pri tem moramo posebej poudariti, da je bila med šestimi domačimi igranimi ena sama novost. To pa nikakor ne priča o pomanjkanju novih del, ampak je posledica malomarnosti, s katero je vodstvo na ljubo raznim ponovitvam žrtvovalo nekaj izvirnih del, ki na ta način niso dočakala krstne predstave. Namesto teh del, ki bi bila najbrže precej pozitivna preteklo sezono, pa smo prav v najboljših mesecih gledališkega leta dobili vrsto malopomembnih del. Močno je motila nadalje tudi nesmotna razdelitev pomembnih in tudi težjih del z manj pomembnimi in lažjimi. Tudi to

priča o pomanjkanju načrtnosti pri sestavljanju sporeda.

Prav zaradi tega je bil tudi umetniški uspeh v pretekli sezoni mnogo manjši, kakor bi bil lahko pri boljšem izboru del. Radi priznamo, da je tudi lanski spored obsegal vrsto predstav, ki so tako režijsko kakor igralsko prav lepo uspele. Semkaj moramo šteti predvsem Razvalino življenja, Tekmo (režiser M. Skrbinski), Lepo Vido, Romeo in Julijo, Revizorja (režiser dr. Bratko Kreft), dalje Kovarnost in ljubezen (režiser Peter Malec), Krog s kredo (režiser C. Debevec), Othello (režiser O. Šest) in še nekatere druge. Toda vrednost tega uspeha postane vsaj za minulo sezono precej relativna, brž ko pomislimo, da je bilo med njimi več kakor polovica ponovitev oziroma repriz.

Isto podobo dobimo, če se ozremo na uspehe celotnega zbora. Neustrezajoč spored že sam po sebi slabi ustvarjajočo moč igralcev, posebno če se prisljeni izgubljajo v vsakdanji obrti tako imenovanega »lahkega« sporeda. Pa tudi preveč številne ponovitve v tem pogledu niso priporočljive. V isto vrsto kakor nekaj izmed prej omenjenih režij spadajo tudi sicer tako odlične stvaritve, kakršne so na primer Čang-Haitang Šaričeve, Cesarjev Tong ali Skrbinskih mandarin Ma v Krogu s kredo, Levjarjev Othello ter Desdemona Boltar-Ukmarjeve, dalje Cesarjev glavar, Kraljev Osipl, Lipahov Zemljanika, Drenovčev šolski nadzornik, Plutov Miska v Revizorju, ali pa Gregorinov Sviligoj, Lipahov cerkovnik, Pečkov zlozei in še nekatere druge podobe v Pohujšanju, Marsikateri prvovrstni igralski lik tedaj ni nova stvaritev in spada prav za prav med uspehe prejšnjih sezon.

Vendarle so tudi letos posamezni igralci dosegli lepe, tu in tam celo nadpovprečne uspehe. Med vidnejše podobe v letošnji sezoni štejemo zlasti nekatere vloge Šaričeve (Cedrikova mati, Bianca), Nablocke (dojlica, Persida, mati v Skrivnicah), M. Danilove (Vida Grantova, Lenčka, grofica Capuletova), Skrbinska (knezo komorni sluga v Kovarnosti, Capulet, grof Dorincourt), Severja, ki je imel letos svoje junaško leto (Tibalt, Martin, Čang-Ling, Jago, Jojo, Leone Dalpreda in dr.), dalje Levjarja (Mihael Grant, predsednik Walter), Lipaha (Cu-ču, Hočepot, Pacek in dr.), Kralja (Tomo Grant, Decio, M. Salvati), Daneša (Hleštakov, g. Manet, Sava Savič, Jakob v Učenjaku), Cesarja (Urh Kante, Strize, sodnik v Ciganih in Marin v Učenjaku), Gregorina (Eskalus, Miller, Lesovin, Ippolito), Vide Juvanove (Julija, Stana), P. Juvanove (Helena, g. Maretova), Levjarjeve (Luiza, Mariolina, Dorina), Med pomembnejšimi liki so nadalje Potokarjev Grušč, ga Borinova A. Danilove, Kauklerjev Sirk, Plutov Peter v R. in J., Pečkov Cvetan in dr. Grm, dalje Mica Slana in gostilničarka pri Kroni Rakarjeve, Drenovčev odvetnik in Bratinov Hiping v Malem lordu. Vidneje se je letos uveljavila tudi Gabrijelčičeva; med njenimi novimi uspehi je treba imenovati zlasti Tono in Germaino Lescalerjevo v Šestem nadstropju.

Izmed mlajših igralcev je napredovala posebno Simčičeva (strojejska, Edviga, Cedrik), dalje Presetnik (Ferjan in dr.), Tiran (Giulio Querceta), Milčinski (sluga v Protekciji, Dromio), Gale (Danej), Raztresen (Lekar v R. in J.) in še nekateri.

Na splošno pa je vidno pomanjkanje sposobnega naraščanja. To se čuti tembolj, ker se je naš igralski zbor v zadnjih letih močno zredil. Železnik je umrl, ne sodelujejo pa več Sancin, Jerman, Severjeva, Stupica in Debevec, zadnja dva pogrešamo tudi kot režiserja. Prav tako nismo vse leto videli Marije Vere, ki je zapustila za seboj občutno vrzel. Pri vsem tem ne smemo prezerati, da so tudi igralci, ki so nam še ostali, neprestano žrtev nesmotno urejenega sporeda. Zal moramo ugotoviti, da vodstvo pri zaposlitvi igralcev pogosto ni niti pravilno niti ekonomsko uvidno. So namreč igralci, katerih skromni uspehi ne vidimo na oderu, medtem ko nastopajo nekateri večer za večerom. Pravi gledališki garaži so videti na primer Gregorin, Presetnik in Gabrijelčičeva, ki so bili vsi zaposleni v nad polovici letošnjih predstav. Preobremenjena je bila tudi M. Danilova, zlasti ker marsikatera izmed njenih letošnjih vlog ni nujno zahtevala take zaposlitve. Nasprotno pa smo letos le poredkoma videli Levjarja, V. Juvanovo, Boltar-Ukmarjevo, zlasti pa Šaričeva, ki je, če izpravemo mladinsko predstavo, nastopila v eni sami novi vlogi. Izgovor, češ da ni bilo zanj primernih vlog, nikakor ne drži; menimo namreč, da je za igralko tolikoformata slej ko prej treba poiskati ustreznih vlog. Tega ne ugotavljamo toliko zaradi socialnega etosa, čeprav bi bil tudi le-ta vidik umesten, kolikor zato, ker

Italijanščina brez učitelja

71

SEDEMINDVAJSETA LEKCIJA

Drugo srečanje z rabo konjunktiva...

Konjunktiv sledi v stranskem stavku tudi takrat, če je v glavnem stavku glagol, ki izraža: 1.) voljo, ukaz, željo; 2.) čustvo; 3.) mišljenje.

Želja, upanje, hotenje, ukaz, dopušcanje...

Konjunktiv sledi za naslednjimi in njim podobnimi glagoli: volere — hoteti, pretendere — želeli, desiderare — želeli, bramare — hlepiti, sperare — upati, chiedere — zahtevati, esigere — zahtevati, comandare — ukazati, proibire — prepovedati, spero che arrivino — upam, da dospejo. Voléro che mi diceste la verità.

Sam spada tudi pravilo, da sledi velelniku v glavnem stavku — konjunktiv v odvisnem stavku: Dite lóro che vengano — recite jim, naj pridejo.

Čustvo: strah, skrb, tožba, žalost, presenečenje, veselje...

Konjunktiv v odvisnem stavku sledi naslednjim in podobnim glagolom v glavnem stavku: temere — bati se, aver paura — bati se, temere — tresti se, esser sorpreso — presenečen biti, esser contento — zadovoljen biti, meravigliarsi — čuditi se, rallegrarsi — razveseliti se, rincrescere — obžalovati, žal biti itd.: Temo che cada — bojim se, da pade. Sono contento che sia arrivato — zadovoljen sem, da je dospel.

Mišljenje...

Za glagoli, ki izražajo mišljenje, mnenje, s katerim se osporava tisto, kar pove stranski stavek, se rabi v taistem stranskem stavku konjunktiv. Taki glagoli so med drugim: credere — verjeti, misli, pensare — misliti, esser d'opinione — biti mnenja itd.: Credete che abbia scritto questo? — Ali mislite, da je to pisal?

Če je pa dvom izključen, se rabi indikativ (in je dopusten tudi futur): Sono d'opinione

che è un malfattore — mnenja sem, da je (čisto gotovo) zločinec.

Nekaj stavkov.

Desidero che siate più diligenti. Voléte che vi dica la verità? Dubito ch'egli lo faccia. Vuole ch'egli lo sappia. Vogliono ch'egli dia il mio ombrello. Il generale ordina che tutti i soldati siano pronti alla battaglia. Dov'è il mio lapis? Crédo che Antonio l'abbia preso. Permettete ch'io mandi alla posta il vostro domestico? Pregho il Signore ch'egli ti protegga! Che fa tuo zio? Crédo che sia ammalato. Non sperare ch'io ti corregga! ógni giorno i tami! Temo che si sia smarrito nel bosco. Crédi tu ch'io possa soffrire una tale ingiuria? Lasciate ch'io parli!

Pripombe.

1 nedoločnik dira. — 2 nedoločnik: fare. — 3 nedoločnik: leggere. — 4 nedoločnik: supporre. — 5 nedoločnik: dare. — 6 passato del congiuntivo glagola: prendere. Zakaj passato, o tem podrobneje v 29. lekciji! — 7 nedoločnik: proteggere. — 8 nedoločnik: correggere. — 9 nedoločnik: smarrire. — 10 nedoločnik: potere.

Berilo.

Chi è il maiale?

Un signóre desiderava tornáre a passáre la villeggiatura presso un contadino, ma voléva alcuni cambiamenti. Dúnque scrisse al contadino:

— Ai miei non piace Terésa, la sèrva. Di più, non mi aembra igiénico tenére il porcello così vicino alla casa.

Ecco la rispósta che ricevétte dal contadino: — Terésa è partita, ma iddi non ne abbiamo avúti più da quando siéte partiti voi.

Pripombe.

1 pass. remoto glagola scrivere. — 2 mojim (domačim) — 3 druga oblika passáta remoto glagola ricevere. — 4 podvojeno: prásičev, jih nismo imeli več; (ne = di maiali); — 5 odkar.

Dve sto tisoč mladih jegulj v Donavi

Nemška Ribiška zveza je zadnje dni spustila v Linzu, Tulnu in na Dunaju v Donavo 200.000 mladih jegulj. Majhnih ribe niso spustili neposredno v glavno donavsko strugo, temveč v njene stranske robove, kjer se bodo lahko nemoteno razvijale. Jeguljice, ki so jih spustili v Donavo, v kateri jegulj ni, imajo za sabo zelo dolgo pot. Na svet so namreč prišle v velikih morskih globinah zahodne Indije, odkoder so tekem enega ali pa dveh let, priplovale do evropskih obal, kjer so jih polovili in poslali dalje po železnici. V Donavi bodo jegulje imele vse pogoje za razvoj. Da same jegulje ne morejo priplovati v ta velelok, je vzrok ta, ker bi jegulje na poti v Donavo morale preplavati Sredozemsko morje, Dardanele in nato še Črno morje, ki pa pomeni zanje smrt, ker v globinah nima kisika in je zastrupljeno s žveplenim vodikom. Mlade jegulje, če pridejo v to morje, takoj poginejo. To stanje se bo pa sveda takoj spremenilo, kakor hitro bodo Donavo s prekopii zvezali s Severnim morjem.

Mlade jegulje potujejo ob vodi navzgor tako dolgo, dokler se v njih ne vzbudi nagon množitve. Tedaj se obrnejo in plavajo z vodo navzdol proti morju in po morju dalje proti Zahodni Indiji, kjer se drste. Tedaj jih ribarji love pri izlivu reke v morje. Stare jegulje se po drstitvi v Zahodni Indiji ne vračajo več v rečno vodovje ter poginejo v velikih morskih globinah.

Važna iznajdba vojne kirurgije

V berlinskem Domu zdravnikov je imel v zadnjem času zanimivo predavanje o svojem najnovejšem izumu znani nemški kirurg dr. Petzold. Naprava, ki jo je iznašel omenjeni nemški zdravnik, se je dobro obnesla že pri več sto najtežjih operacijah, kot na pr. pri odstranitvi igle iz pljuč in podobnih primerih. Po načrtu dr. Petzolda je napravil izdelalo Siemensovo podjetje. S pomočjo pritiska visoke napetosti instrument išče pri operaciji drobce kovin v človeškem telesu. Medtem ko je do sedaj rentgenska diagnoza pokazala samo položaj kovine v človeškem organizmu, nova iznajdba to ugotavlja elektro-akustičnim putem.

trpe zaradi tega ustvarjajoče sile našega gledališča.

Pripis. — Prvi del pričujočega pregleda je izšel zaradi pomanjkanja prostora močno skrajšan, tako da so na več mestih nastale stilistične in stvarne vrzeli, za katere ne odgovarja avtor.

France Vodnik

Bogata beračica

Znano je, da so nekateri berači zelo skopušni in da skrbno hranijo naberačene prispevke. V svoji skoposti gredo dostikrat celo tako daleč, da si ne privoščijo niti skorjice kruha ter se prehranjujejo samo s tem, kar dobe od dobrih ljudi. Po njihovi smrti pa v njihovi zapuščini najdemo tako visoke zneske, s kakršnimi ne razpolaga večina ljudi, ki velja drugače v svetu za »buržuje«. Zanimiv tak primer so imeli pred kratkim v Rimu, kjer se je zatekla v zavetišče za stare in obnemoglo 65 let stara beračica. Sestre so jo z vso ljubeznivostjo sprejele. Na beračico je njihovo lepo postopanje z njo in skrbna nega tako vplivala, da je sklenila zapustiti zavetišče vse svoje prihranke. Nemalo se se pa vsi začudili, ko jih je starka popeljala na svoje prejšnje skromno zatočišče in jim pričela izročati svoje prihranke, med katerimi je bilo izredno mnogo srebrnega, niklastega in bakrenega denarja ter lepo ohranjenih 14.000 lir v bankovcih.

NE POZABITE NA
NAJLEPŠE LETOS-
NJO KNJIGO NA

SLOVENEČ KOLEDAR

PO VSEBINI BO PREKAŠAL
LANSKEGA! • NAROČITE GA
TAKOJ! • STANE ZA NAROČ-
NIKE NAŠIH LISTOV LE 9 LIR
ZA NENAROČNIKE PA 20 LIR

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Beneške spletke - Il fornaretto di Venezia
Roberto Villa, Elsa de Giorgi, Enrico Glori, Cisa-
ra Calamai itd. Ves film je opremljen s tekočimi
slovenskimi napisli.

Kino Union, telefon 22-21

Prostovoljno v nevarnost

Odlična romantična epizoda iz zgodovine amer.
divjega zapada. V gl. vlogi: Tom Tyler, Marion
Shilling. — Kot dodatek kulturni film: Monte
San Michele

Kino Sloga, telefon 27-30

Film, ki pomeni največji uspeh evropske filmske
proizvodnje in ki je milijonom gledalcev ostal v
neizbrisnem spominu

Poštarijeva hiša

HEINRICH GEORGE, HILDE KRAHL

Kino Matica, telefon 22-41

Meksikanski Indijanec pri telefonu

Meksikanski Indijanec, ki svojega naselja
sploh še ni bil nikdar zapustil, je vendarle mor-
al po opravkih v Meksiko City. V mestu se je
komaj znašel, ker je vsak trenutek pred njim
razgrinjal nova odkritja. Tako mu je v najraz-
košnejšem hotelu predvsem ugajalo dvigalo. Pa
tudi razni svetlobni znaki so napravili nanj zelo
močan vtis. V sobi, v katero ga je spremlil ho-
telski sluga, ga je presenetila tekoča topla in
mrzla voda. Vse to je pa bila še vedno malen-
kost proti telefonu, ki ga je opazil na nočni
omari. Skrbno si ga je ogledoval od vseh strani,
nato se je pa le okorajzil in je hotelskega
slugo povprašal, če bi lahko naročil tudi par
čevljev, če bi začel govoriti v aparat. Sluga mu
seveda s hotelske postrežljivosti in vljudnostjo
tudi potrdi. Indijanec je plaho segel po slušalki
in jo nesel k ušesu. Toda komaj je je pritisnil
na uho, je odskočil kot od strele zadet in spu-
stil slušalko ter je kot obseden pričel letati po
sobi in vpiti: »Dio mio!« Sluga se je močno
prestrašil, ker se je bal, da se mu je kaj pri-
petilo. Indijanec je ves zasopih komaj spravil
iz sebe besede: »Pomislite, ne da bi spregovoril
kako besedo ali pa sploh omenil čevlje, me je
iz aparata nekaj vprašalo: Katere številke, pro-
sim?...«

In nič več ni bilo mogoče spraviti Indijanca
k aparatu.

Cercansi ingegneri

uffici tecnici introdotti,
come corrispondenti da
sviluppare lavoro in
pompe, impianti, acque-
dotti, trivellazioni, tu-
bazioni. Scrivere con re-
ferenze dettagliate alla

S. A. Audeli & Bertola,
Corso R. Parco 29, Torino

Iščemo inženirje

vpeljane v tehniško služ-
bo, kot dopisnike za raz-
voj dela s črpalkami, pri
instalacijah, vodovodih,
sondajah, cevovodih. —
Pisati s podrobno na-
vedbo priporočil na:

ČETRTI GOST

Roman.

Nad nadzornikom pisalnikom je gorela moč-
na svetilka, a drugi del sobe je bil v temi. Izpod
pivnika na mapi za pisanje so se videle tri brzo-
javke francoske policije, ki so prišle ta dan. Mas-
ters je ponudil Sinclairovi stol in jo je motril s
hladnim pogledom.

»Ne morem si misliti, zakaj ste me dali klicati
ob tej uri,« je začela gospa Sinclairova. »In še celo
moji ubogi sobarici ste ukazali, da naj pride sem-
kaj! Prav zares da sem se prestrašila, gospod nad-
zornik. Ali me boste podvrgli še zasliševanju
(tretje vrste), ki o njem toliko pišejo v kriminalnih
romanih?«

»Ne, ne,« je mirno odgovoril Masters.
»No — in...«

»Predvsem vas moram opozoriti, da imate pra-
vico, da za to zaslišanje pokličete kakega odvet-
nika za pričo.«

Gospa začudeno pogleda nadzornika in pravi:
»Pa kje bi zdaj ponoči dobila kakega odvetni-
ka! Ali bi ne bilo mnogo bolj preprosto, da bi
me zaslišali jutri zjutraj?«

»Če želite poklicati odvetnika, potem seveda
ne bi šlo drugače. A za zdaj bi vam na srce po-
ložil, da imam mnogo resnih stvari, ki jih vam
moram sporočiti, stvari, katere bi, nemara radi
slišali čim prej!«

Utišnil je, čakajoč na učinek svojih besed.
»Kakšne stvari pa?« ga je vprašala s komaj
spremenjenim glasom.

»Ali veste, gospa, da ste lahko obsojeni na več
let ječe zaradi izsiljevanja, samo če bi vas neke
osebe tožile?«

»Zasiljevanje je neprijetna beseda.« Gospa Sin-
clairova je oklevaje otrnila pepel s cigarete. Vi-
deli je bilo, ko da bi vztrpetala po vsem telesu.

Malioglasi

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda
L 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L 1,—,
pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L 0.60.
Davek se računa posebej. — Male oglase je treba
plačati takoj pri naročilu.

Pohištvo

Spalne zofe

ugodno prodam. — Gospo-
ska ul. 11 — Tapetnik.

Razno

Avtoprevoze

selitve, kolodvorske va-
gonske pošiljke — vam
tako opravljamo prevoznik
»JAKOMIN«, Tyrševa c.
št. 29-III (Gospodarska
zveza).

Sobe

Oddajo:

Lepo, zračno sobo
oddam gospodu s 1. avgu-
stom. Moste, Ribniška 16.

Iščejo:

Opremljeno sobo
lepo, s souporabo kopal-
nice, išče mlad zakonski
par. Ponudbe na oglašni
odd. »Slovenca« pod: »S
kopalnico« št. 9869. »

Službe

Dobe:

Dekle

pridno in pošteno, vaje-
no kuhe in otrok, sprej-
mem. — Oglašiti: Kolenc,
Tyrševa 51, trgovina s
semeni, Ljubljana. »

Strojnik

se išče za 80 KS loko-
mobilo, za parno žago in
pogon električ. rezervne
centrale. — Ponudbe na
oglašni odd. »Slov.«, po-
družnica Novo mesto pod
»Strojnik«. »

Živali

Belo kozo

dobro mlekarico, prodam.
Javornik Rado, Viš —
Tržaška cesta 92. »

Lepa plemenska vola

zamenjam za debele proti
dobremu doplačilu. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 9865. »

Umrli nam je naša ljubljena in draga žena, mama, teta,
svakinja in tašča, gospa

JERINA JERICA

dne 23. julija po dolgi bolezni, previdena s tolažili svete vere.
Na zadnji poti jo spremlimo v četrtek, dne 24. julija 1941,
ob 5. uri popoldne z Zal - kapele sv. Frančiška - k Sv. Križu.

Ljubljana, Radeče pri Zid. mostu, Kranj, dne 23. julija 1941.

Zalujoče rodbine: Jerina, Macoratti, Pavliček in Potočnik.

Prodamo

Menthol steklenice

ugodno prodam - 10.000
komadov. Adresirajte pod
»Steklo«, oglašni oddelček
»Slovenca« št. 9854. »

Pridelki

Krompir

prvovratno italijansko
novo blago

po 145 lir za 100 kg
prodaja trdka A. VOLK,
Ljubljana, Reačeva c. 24.
Večje količine se dostav-
ljajo na dom. Tel. št. 2449.

Posestva

Hišo

z lepimi sobami, v oko-
lici Ljubljane, takoj pro-
dam. — Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 9863. »

Gozd

večjega obsega, ob želez.
postaji naprodaj. V rav-
nini naprodaj posestvo.
Opekar, mojstra sprej-
mem. Ponudbe na upravo
Slovenca pod »Ravnina«
št. 9829. »

Kupimo

VSakovrstno

ZLATO

SREBRO - PLATINO

BRILJANTE

SHARADE SAFIRJE RUBINE

BISERJE, STARIŠKE

NAKITE TER UMETNINE

PO NAJVIŠJIH CENAH

STARA TRDKA

JOS. EBERLE

LJUBLJANA, TYRŠEVA 2

HOTEL SLOM

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Volfova ulica št. 2

Vsakovrstno zlato

briljante in srebro

kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Frančiškanska ulica 3.

ITALVISCOSA

Corso Vittorio Emanuele No. 37-39

MILANO

Società per la vendita esclusiva delle fibre tessili
artificiali viscosa prodotte da:

Družba za izključno prodajo viskoznih umetnih tekstilnih
vlakn, ki jih izdelujejo:

Snia viscosa

SOCIETÀ NAZIONALE INDUSTRIA APPLICAZIONI VISCOSA

Sede Sociale e Direzione - Sede družbe in ravnateljstvo:
MILANO, Via Cernaia No. 8

Stabilimenti - Podjetja: Altessano, Casale Monferrato, Ceri-
ano Laghetto, Cesano Maderno, Clemon del Grappa, Cocquio,
Ferrara, Reggio Emilia, Apuania, Magenta, Pavia, Torino La-
vorati, Torino Meccanico, Torino Stura, Torviscosa, Varedo,
Venaria Reale, Venaria Solfuro, Vittorio Veneto, Voghera, Bar-
cellona (Spagna), Città del Messico (Messico), Oporto (Portogallo).

Cisa viscosa

COMPAGNIA INDUSTRIALE SOCIETÀ ANONIMA VISCOSA

Sede Sociale e Direzione - Sede družbe in ravnateljstvo:
ROMA, Via dei Sabini No. 4

Stabilimenti - Podjetja: Concorezzo, Cusano Milanino, Este,
Gragnano, Napoli, Padova, Pedrengo, Ranzanico, Rieti, Roma,
Terni, Collestata, Torino.

Società anonima italiana per le fibre tessili artificiali già chatillon

Sede Sociale e Direzione - Sede družbe in ravnateljstvo:
MILANO, Via Conservatorio No. 13

Stabilimenti - Podjetja: Castiglione Dora, Ivrea, Vercelli,
Rho, Pogliano, Motta S. Damiano, Trino Vercellese, Apuania,
Novara.

Zahtevajte povsod naš list!

ZAHVALA. Za vse izraze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli
ob izgubi naše nenadomestljive žene in matere, gospe

Marije Trusnović

se vsem najlepše zahvaljujemo.

Ljubljana, 23. julija 1941.

Rodbina Trusnović.

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pre-
streljivo vest, da nas je nenadoma za vedno zapustil, v cvetu
mladosti 23 let, naš predobri, nepozabljeni sin, gospod

SANDI MAJCEN ml.

cand. veterine

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 24. julija 1941,
ob 9 dopoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče.
Mokronog, dne 22. julija 1941.

Zalujoča obitelj Majcen in ostali sorodniki.

27

»Jaz — jaz zares ne vem, kaj hočete reči s
tem...«

»Gospa, rad bi povsem odkrito govoril z vami,«
je dejal Masters z glasom človeka, ki je zadovoljen
s svojim predlogom. »Meni je zdaj znan način va-
šega poslovanja. Ta stvar ni povsem nova, vendar
vam moram priznati, da te reči ni znal tehniško
še nihče tako izvrstno izvajati kot vi.«

Zleknil se je v svojem naslanjaku nazaj in je
nadajeval:

»To je nekakšno zastrupljanje umetniških iz-
delkov... To je povsem nova zadeva. Jaz — osebo
— se na to prav nič ne razumem, vendar me
je tozadevni strokovnjak v vsem dobro poučil. Re-
cimo, da je v 16. stoletju neki Italijan, neki N. N.
naslikal neko podobo, ki se je zanjo navdušil ves
svet in jo je vsakdo hotel imeti. To podoba je ho-
tele imeti njegovo rojstno mesto in vse velike ga-
lerije slik so jo tudi hotele imeti in še knez ta in
ta jo je hotel imeti — in vsi ti so sami dobri
plačniki. Komu naj torej slikar proda svoj umo-
tvor?«

Masters je za hip umolknil, nato je spet povzel:
»Naš tozadevni strokovnjak, sir Edvard Little,
ki ga vi dobro poznate, mi je dejal, da že v tistih
časih gospodje slikarji niso imeli nič zoper to, da
bi si bili prislužili kak tisočak več, mimo tega pa
se ni hotel slikar nikomur zameriti. Kaj je torej
storil naš gospod slikar? Naslikal je eno in isto
sliko dvakrat, trikrat in nemara še štirikrat, a sle-
herni teh slik je prodal kot original, ki se z njo
sleherni muzej in vsaktera zasebna oseba na vso
moč ponašajo. Tega ne moremo imenovati slepa-
rija, saj je slednjic le slikar sam naslikal tisto sliko.
Sir Edvard mi je povedal, da so se taki primeri
dogajali večkrat, kot bi si mislili, le da noče nihče
o tem govoriti.«

Gospa Sinclairova ga je poslušala z vedno
večjo pozornostjo. Slednjic je globoko zavzdihnila.
»A v kakšni zvezi naj bi bilo to z menoj?« je
vzkliknila.

»To boste koj zvedeli, le poslušajte! In kaj
sledi dalje? Mine nekoliko stoletij. Slike so raztre-
sene po vsem svetu. Visijo po muzejih in vsakdo
jih občuduje in meni, da je to original. Medtem
pa je bila ta čudovita slika nešteto krat kopirana
in nihče se ne spomni, da bi bil kje še kak origi-
nal te slike, kakor meni ne bi nikdar prišlo na
mar, da je tista Rafaelova Madona, ki jo imam
doma, original. Medtem — tako pravi sir Edvard
— pa so neke na svetu še drugi originali prav
te slike. Mislimo si, da se je nekdo spravil na to,
da bi zase poiskal vse originale te slike in da mu
je to tudi uspelo. In mislimo si še, da ste ta oseba
vi, gospa. In kaj storite?«

Masters je pogledal gospej naravnost v obraz.
»Grete, na primer, h kakemu jako bogatemu
ljublitelju slik in mu pravi: »Ali bi kupili origi-
nal te slike?« Venera v kopalnici —? Saj mogoče
ni nobene take Venera s tem imenom, vendar, vi že
veste, kaj hočem s tem povedati... Mecen od-
vrne: »Vi se pa norčujete, draga gospa, saj visi
original te slike v tem in tem muzeju...!«

V ognju svojih besed je Masters primaknil svoj
stol tik pisalnika in nadaljeval:

»A vi prepričujete tisto osebo, da je vaša slika
zares original. Če vam ta človek še nikakor noče
verjeti, pa mu svetujete, naj pokliče kakega zna-
nega strokovnjaka, ki naj oceni sliko. Strokovnjak
pravi, da je slika zares original. Ljubitelj umet-
nosti hoče zdaj za vsako ceno dobiti to sliko.
»Prav,« poročete vi, »prodam vam sliko, vendar
ne smete nikomur povedati o njej, ker bi sicer v
tistem muzeju zvedeli za to in bi nastal velik škand-
al.« Tako pravi v kupcu. Ne poveste pa nič,
kakor da bi bila slika v muzeju imitacija ali ko-
pija, ampak to le namigavate... Tisti človek pa
je v svoji gorečnosti do slik dosegel, kar je hotel
in rad obljubi, da bo molčal. Vi, gospa, ste dali
za sliko mogoče trideset funtov, a prodaste jo za
tri tisoč funtov. Pri tem pa se niste prav nič pre-
grešili zoper paragrafe.«

»Dozdeva se mi, da vas nisem povsem raz-
umela,« se je oglasila Sinclairova. »Če je vse to
povsem zakonito, počemu pa mi govorite o po-
narejanju?«

»Da, o ponarejanju,« je ponovil Masters. »Saj
še nisem vsega povedal. Stvar postane povsem dru-
gačna, če ponudite svojo sliko kakemu muzeju! Ali
kaki zasebni galeriji slik! Takšna galerija ima,
recimo, kako sliko, ki slovi po vsem svetu in pri-
vablja občudovalce vsega sveta. Tista slika je tako
rekoč tujskoprometnega pomena za tisto mesto. Kaj
bi se zgodilo, če bi prišel kdo in bi povedal, da
ima ta slika več originalov? Vsa ta stvar je brez
vsega trgovskega pomena. Vrednost slike je brez
dvoma zato tako velika, ker je je en sam izvod na
svetu. Zdaj pa pridete vi in pokazate ravnatelju
muzeja drugi original tiste slike, ki ste ga bili
nekje našli. Brez dvoma se vam bo ta človek naj-
prej smejal, a potem si bo že skrbneje ogledal
sliko in bo slednjic silno ogorčen. Nemara da bo
poklical tudi on kakega strokovnjaka, ki bo po-
trdil, da je vaša slika zares original. Seveda se bo
zdaj ravnatelj prestrašil zaradi slovesa slike in ne-
mara tudi zaradi svoje službe, in če mu vi poročate:
»Ali hočete kupiti še ta original in ga boste sami
uničili — ali pa ga naj ponudim kakemu drugemu
muzeju?« — morate sami uvideti, da je ravnatelj
v jako kočljivem položaju... Oglejte, gospa, temu
pa pravim jaz sleparij!«

Mimo tega,« je povzel koj za tem, »pa ima-
mo še tisti trik z nedovršenimi umetniškimi izdelki,
ki vam donajajo prav lepe denarce. Kadar umrje
kak slavni slikar, zapusti navadno kar na kupe
nedovršenih slik in skic. Kdor ima zanje dober
nos, je brž tudi na mestu in pokupi vse, karkoli
je najti. Kdor je pa dober ponarejevalec, za zna
sam dovršiti nedovršene slike in sicer tako, da jim
ni videti, da bi ne bile izpod roke tistega slikarja;
saj so prav za prav, te slike bistveno zares ori-
ginali, vsaj do neke mere. In to je vaša specijali-
teta, gospa, da kupčujete samo z originalnimi sli-
kami.«